

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 7, 8

JULIJ ♦ 1957 ♦ AVGUST

LETO 60

Josip Janežič:

Ali naša cerkvena glasba res ni dovolj cerkvena?

Nekateri glasbeni poročevalci so poslednje čase ponovno izrazili svoje dvome, da bi bilo vse, kar se pri nas nudi kot cerkvena glasba, res to, kar hoče biti — da, postavili so celo trditve, da je naša cerkvena glasba v krizi. Sicer so izrazili te dvome in trditve le bolj mimogrede ter jih tudi niso podprli z nikakimi določnejšimi dokazi, vendar so tudi v taki obliki in morda ravno zaradi svoje nedoločnosti takoj vzbudili pozornost pri vseh, ki jim je pri srcu naša cerkvena glasba. Tudi odbor Cecilijinega društva, ki ima posebno nalogo, da skrbi za pravilen razvoj cerkvene glasbe, je razpravljal o tej zadevi in sklenil, da otvori o njej širši razgovor v obliki člankov, ki naj jih prinese »Cerkveni Glasbenik«. K sodelovanju je povabil po uredniku lista vse slovenske glasbenike, cerkvene in svetne, da bi se s pomočjo čim več mnenj kar najbolj razčistilo to vprašanje.

Vprašanje o cerkvenosti naše cerkvene glasbe ni novo. Kdor bi se malo potrudil in prelistal nekaj starejših letnikov našega lista, se bo mogel prepričati, da se je o tem tudi v povojnem času že večkrat razpravljalo in ne brez uspeha. Bežni tek časa in pa obilica vsakdanjih poslov — v katero smo do malega vsi zakopani — pa sta vzrok, da to, kar smo že kedaj bolj ali manj točno ugotovili, zopet pozabimo ali pa se nam pojmi, ki nam morda sploh še niso bili nikdar popolnoma jasni, še bolj zamegle. Zato je popolnoma prav, da od časa do časa ponovno temeljiteje razmišljamo o stvareh, ki so temelj cerkvene glasbe in zato odločilne važnosti za njen zdrav razvoj. Tembolj smo upravičeni, ako ne kar dolžni, da storimo to letos, ko nas 60-letnica obstoja našega društva in njegovega glasila še posebno vzpodbujata, da ugotovimo, v koliko je bila cerkveno-glasbena politika, ki jo je vodilo to društvo, pravilna, in jo na podlagi izsledkov po potrebi tudi preusmerimo, v kolikor bi se izkazala kot pogrešna.

Da je cerkvenost osnovna zahteva in najbistvenejša poteza cerkvene glasbe, o tem ni nobenega dvoma. Ni pa tako lahko povedati, v čem obstoji

cerkvenost. Toda vprav od jasnosti v tej točki zavisi vse nadaljnje naše zadržanje do pojavov, ki se nam predstavljajo kot cerkvena glasba. Teoretično bi mogli označiti cerkvenost kot celokupnost tistih lastnosti cerkvene glasbe, ki jo usposablja za službo, katero ji je namenila Cerkev, ko jo je hkrati z drugimi umetnostmi prevzela v svoje okrilje. Cerkev je že zgodaj spoznala njene odlične lastnosti, s katerimi bi ji mogla uspešno služiti pri izvrševanju naloge, ki jo je dobila od svojega božjega Ustanovitelja. Uvidela je, da je glasba ključ do človeških src: kar ne moreta doseči niti živa beseda niti najboljši vzgled, to zmore pesem, pod katere čudovitim vplivom se vdajajo tudi najbolj zakrknjena srca in padajo najtežji predsodki. Kakor vse stvari na zemlji pa seveda tudi glasba ni brez senčnih strani. Poleg neprecenljivih vzgojnih vrlin, s katerimi plemeniti človeške značaje, ima tudi sposobnost, da deluje na človeka izzivalno razdražujoče, vzbuja v njem lahkotno lahkomiselnost in ostala manj plemenita čustva, za katera je že po svoji naravi bolj sprejemljiv kot za duhovne dobrine. Da bi odvrnila njene slabe vplive, ji je posvečala Cerkev in ji posveča še danes vso svojo pozornost. Tako se je razvilo v prvi dobi pod njenim vodstvom enoglasno petje, ki je dobilo svojo končno obliko v spevih, ki jih poznamo še danes pod imenom gregorijanski koral. Sestavljeni so iz malega števila figuralnih elementov, ki se v raznih variantah vedno zopet ponavljajo. Približujejo se močno naravnemu govoru, iz katerega so se tudi razvili, tako da predstavljajo nekako slovesno deklamacijo. Njihov namen tudi ni bil ničesar drugega, kakor pomagati besedilu do krepkejšega izraza. V tem je vsa njegova moč in veličina in zato je tudi razumljivo, da ga ne more s pridom uporabljati, kdor mu hoče dati drugačen pomen ter ga, zlasti uklenjenega v strogi ritem, skuša podajati kot običajne melodije. Gregorijanski način petja ali bolje slovesna recitacija liturgičnega besedila je služila kot skoro izključno cerkvena glasba nekako do 12. stoletja. Vzrok za tako dolgo ohranitev moramo iskati ne le v strogih cerkvenih predpisih — s katerimi so bili, kakor obredne molitve tako tudi z njimi združeni spevi, kanonizirani, t. j. uzakonjeni kot edino dovoljeni način petja pri javnem bogoslužju — ampak tudi v globoki resnosti in naravni prepričevalnosti spevov, ki sta jim pripomogla do širokega vsestranskega razmaha in toplega sprejema še davno potem, ko je ubrala glasba že popolnoma nova pota. Dasi se Cerkev tudi novim smerem glasbene umetnosti ni protivila, je vendar smatrala in smatra še danes koral kot posebno primeren okras svoji liturgiji ter zato njegovo gojitev vseskozi kar najnujnejše priporoča. V naši deželi ta želja doslej ni našla posebnega odziva ter se za koralno petje iz dosedaj še ne docela pojasnjenih razlogov nismo mogli nikoli kaj posebno ogreti.

Danes so zahteve, ki jih stavi Cerkev na cerkveno glasbo, izražene v kanonu 1264 novega cerkvenega zakonika iz l. 1917. Iz njih izhaja, da je dovoljena v cerkvi vsaka glasba, bodisi petje ali godba: da sta le izključeni iz nje vsaka lahkoživost in nespodobnost

in da ne nasprotuje liturgičnim predpisom. Pristno cerkveno petje je sicer gregorijanski koral, vendar je dovoljeno tudi dostojno večglasno petje. Kot glasbeni instrument pridejo za cerkev v poštev v prvi vrsti orgle, vsa druga glasbila pa naj jim bodo v podporo. To je vse, kar Cerkev uradno in v zakoniti obliki zahteva od cerkvene glasbe. K temu so bila izdana še nekatera podrobnejša navodila, zlasti znana apostolska odredba Pija XI. iz l. 1928: »Kako je treba vedno bolj razvijati liturgijo, gregorijansko petje in sveto glasbo.« Iz dobe pred uveljavljenjem novega cerkvenega zakonika pa prihaja v poštev Motu proprio Pija X. iz l. 1903. Te odredbe pa ne prinašajo v bistvu ničesar novega, ampak grajajo predvsem nepravilnosti, ki so se s časom vtihotapile v cerkveno glasbo ter podajajo tudi navodila, kako dvigniti in izboljšati posebno cerkveno petje. Radi popolnosti je omeniti še za naše domače razmere prirejeno okrožnico bivšega škofa ljubljanskega dr. A. B. Jegliča iz l. 1914., ki pa v glavnem tudi samo ponavlja vsebino Motu proprio Pija X.

Iz navedenega izhaja, da je Cerkev nasproti cerkveni glasbi zelo širokosrčna. Vse, kar zahteva od nje, je, da mora biti dostojna, primerno resna in v skladu z liturgičnimi predpisi. Ostalo prepušča s svoji vzvišenosti vrednim razumevanjem glasbenim stvariteljem samim, vedoč, da bodo edino v prostosti in v teženju, oblikovati prave umetnine, mogli dati tudi njej, kar bo mogla s pridom uporabljati v svoje namene. Vsa določila, ki so v zvezi s koralom ali večglasjem v slogu srednjeveške polifonije, so — pa četudi še tako potencirana — vendarle samo priporočila. Deloma iz spoštovanja do prvotne oblike cerkvene glasbe ter v teženju po neki stalnosti, še bolj pa radi umetniške vrednosti in notranje moči, ki jo vsebujejo navedene skladbe, jih Cerkev vedno znova zopet postavlja za vzgled in priporoča v izvajanje. Upošteva naravno hrepenenje človeka za razvojem in napredkom ter ustvarjanjem novih vrednot, pa rade volje sprejema pod svoje okrilje vse, kar se kjerkoli porodi kot plemenit sad tega naravnega stremljenja. Vsi pokreti, ki so kedaj poizkušali kakorkoli utesnjevati te po naravnem pravu določene in po Cerkvi sami potrjene meje cerkvene glasbene umetnosti, so bili — čeprav z najboljšimi nameni zasnovani — v tem pogledu vendarle zgrešeni.

V zvezi s pravkar obrazloženo splošno zapovedjo Cerkve, pa se zdi vendarle potrebno dodati še nekaj opomb. Na prvi pogled preprosto in jasno določilo nam začne delati težkoče, kakor hitro smo postavljeni pred vprašanje, kdaj prav za prav moremo pri cerkveni glasbi govoriti o nespodobnosti in lahkoživosti. Postaviti jasno, objektivno določeno mejo med spodobnim in nespodobnim, veselim in lahkoživim, kakor med dobrim in slabim sploh, se do sedaj še ni nikomur posrečilo, in nasprotujočih si nazorov o tem je glede glasbe še mnogo več, kakor pa glede ostalih vprašanj človeškega udejstvovanja. Vzrok za to nejasnost leži v tem, da smo pri razmejevanju enega od drugega navezani na svoja čustva, ki pa niso nekaj povsem zanesljivega in stalnega, ampak zavise

močno od mnogih zunanjih okolnosti. Že starost posameznika, njegova izobrazba, okolica in razmere, v katerih se giblje, prirojena nagnjenost v gotovo smer in še druge lastnosti vplivajo odločilno na njegovo opredelitev tako do stvarnih kakor tudi duhovnih vrednot. Nazorne razlike so tem občutnejše, čim večja je različenost v življenjskih pogojih. Pa tudi izrazi za isto naziranje in občutenje so pri posameznikih lahko dokaj različni. Tako more tudi iz veselejših melodij živahnih južnjakov odsevani plemenita resnost, kakor iz umerjenih akordov resnejših severnjakov popolno veselje. Obratno pa tudi ista glasba na vse poslušalce ne napravi vselej istega vtisa, ampak neredko prav nasprotno, kar zavisí zopet od različnosti življenjskih pogojev, ki smo jih že zgoraj našteali. Iz tega moramo sklepati, da tudi cerkvena glasba, ki bi mogla zadovoljevati vsakogar, živi samo v idejah, v praksi pa se moramo zadovoljiti pač s tako, ki odgovarja vsaj nekemu skupnemu verskemu čustvovanju tistega ožjega kroga vernikov, kateremu je neposredno namenjena. Temu pa odgovarja, ako se ogiblje vsaj izražanja, ki izključuje vsako versko čustvovanje, ali pa naravnost spominja na kako posvetnost. Pesem v plesni obliki ali v tonu poulične koračnice brez dvoma v nikomer ne bo vzbudila vsaj resnejšega verskega občutja, kakor kakor tudi ne glasba, ki kaže samo tehnične vrline. V ostalem pa je naloga ustvarjajočega umetnika samega, da pozorno prisluhne temu čustvovanju svoje okolice in poišče tudi primeren izraz, ki ga bodo mogli poslušalci pravilno razumeti. V zadostni glasbeni izobrazbi, zdravem verskem prepričanju, kakor tudi v učinku, ki ga bo naredila skladba na poslušalce, pa bo imel vselej tudi dovolj zanesljivo kontrolo, ali je na pravi poti ali ne.

Če se sedaj ozremo na našo, zlasti sodobno cerkveno glasbo in začnemo obravnavati nedostatke, ki jih vidijo nekateri na njej, potem je najprej potrebno, da oddelimo hibe, ki so v skladbah samih, od onih, ki gredo na račun izvajalcev. Delitev je potrebna, da ne bomo delali krivice umetnikom - komponistom, ki ne morejo nič zato, če se njihove dobre skladbe z nerazumevanjem podajajo, kakor tudi ne zborovodjem in organistom, ki jim kljub vsemu prizadevanju ne uspe, da bi tudi šibkejše skladbe prepričevalno učinkovale.

Med prvimi hibami, ki jih vsebujejo skladbe same, se navaja prevelika naslonjenost in odvisnost od svetne glasbe. Razen teksta, ki pa je po večini itak boren — pravijo kritiki — je vse izposojeno iz zakladnice svetnih glasbenih rekvizitov. Tej trditvi ne bo dosti ugovarjati. Cerkevna glasba danes res nima izrazitejšega lastnega sloga in se poslužuje jezika, ki ga govore tudi svetni glasbeniki. Zavedati pa se moramo, da se ji ne godi tako samo pri nas, ampak tudi drugod. Odrpito pa pri tem še vedno ostaja vprašanje, ali se more to dejstvo imenovati sploh hiba, na kateri trpi cerkvena glasba. Zgodovina nam izpričuje, da se je pravi razvoj glasbe pričel šele z zmago krščanstva in

da je glasba, ki jo je vzgojila Cerkev, kraljevala še daleč v srednji vek in tvorila podlago tudi vsem ostalim novim glasbenim vrstam, ki so se polagoma začele razvijati izven nje. V takem položaju pa ni bila samo glasba, isto usodo so namreč doživljale tudi znanost in druge umetnosti, saj se je pod vodstvom Cerkve — ki je v svojem mladostnem zanosu združila v sebi tudi skoraj vso svetno oblast — vršilo domala vse tedanje življenje. S pojemanjem zunanje cerkvene moči, ki je sledilo prvotnemu podvigu, in z vedno rastočim uveljavljanjem državne oblasti, je začel nekako vzporedno prehajati tudi razvoj kulturnih panog iz cerkvenega območja in se jel vedno bolj utrjevati v svetnih ustanovah. Dočim se je gojila glasba prve čase skoraj izključno samo v cerkvi, se je zlasti z nastopom opere hitro naselila tudi v gledališča in koncertne dvorane. Večja prostost, ki jo je dovoljevala nova smer, in možnost samouveljavljenja sta izvabili zlasti komponiste, da so začeli pisati v prvi vrsti svetno glasbo, kar pa so napisali še za Cerkev, je bilo naravno v najtesnejši zvezi z njo. Na ta način je prešlo vodstvo polagoma popolnoma v roke svetne glasbe, pri kateri je ostalo do današnjih dni in iz katere pridobitev so bili zato nekako prisiljeni črpati tudi cerkveni skladatelji. Vlogi sta se zamenjali: mati je postala navezana na podporo hčerke, ki jo je sama vzredila. Po zatonu svoje posvetne moči pa je Cerkev začela omejevati svoje delovanje vedno bolj na duhovno polje, zato tudi v nadaljnjem razvoju umetnosti ni več tako aktivno posegala. V določilih, nanašajočih se na glasbeni okras svoje liturgije, je, kakor smo že slišali, sicer vedno najtopleje priporočala glasbo, ki jo je vzgojila v svoji zlati dobi, toda poleg nje je priznavala tudi vse, karkoli se je dobrega rodilo pozneje. S tega stališča je tedaj očitke posvetnosti cerkvene glasbe neosnovan. S tem pa ni rečeno, da bi ne bilo želeti, da bi se cerkvena glasba ne naslonila v bodoče krepkeje na svoje stare pristne glasbene vire. Poudariti pa je treba, da se kar enostavno zapovedati v tem oziru ne bo dalo ničesar, to pa iz raznih globljih razlogov, katerih pa radi obširnosti v tej zvezi za enkrat ne moremo obravnavati.

Drugi ugovor, ki tudi ni redek, trdi, da je naša cerkvena glasba, posebno ona iz novejšje dobe, preveč vesela; premalo svetemu kraju spodobne resnosti je v njej. Sam zunanji blesk in sijaj žari iz nje, pa bi bilo bolj umestno, ko bi kazala več resne skromnosti in globoke ponižnosti. Na take in podobne očitke moramo pač vsaj deloma pritrditi. Globokejši in resnejši verniki si brez dvoma žele tudi v cerkvi kar največje resnobe. Saj ne trdimo, da nimamo nobenih resnih pesmi in skladb, toda Slovenci smo na splošno — vsaj po naši glasbi sodeč — živahen narod, ki ne ljubi mračnosti, zato tudi veselo slavi svojega Boga. K temu ga naravnost podžigajo tudi vse okoliščine, v katerih se vrši pri nas božja služba. Iz veličastnih renesanskih slogov večine naših cerkva diha sama svetloba in veselost. Po svoji naravi čuti slovenski človek, da se tem prostranim, z zlatom obdanim in pestro poslikanim ter z duhtečim cvetjem ozaljšanim prostorom ne prilega spo-

korna pesem. Nebesa vidi v cerkvi, v nebesih pa je samo veselje, v nebesih odmeva samo hozana! Težko bo izvesti tukaj kake korenitejše izpremembe. Pa čemu tudi. Ali je mar vesela glasba v nasprotju z namenom in predpisi Cerkve? Ali se ne polnijo naši božji hrami najbolj vprav pod vabečim vplivom radostne in slovesne pesmi? Še tujci so polni hvale in nam zavidajo naše petje, o katerem trdijo, da si tako neprisljano osvaja srca in dviga duhove.

Podobno velja tudi glede očitka o preveč izrazitem podarku narodnega značaja v cerkvenih pesmih. Kakor smo videli, je res želja Cerkve, da bi imelo vse njeno udejstvovanje čimbolj mednaroden značaj; vendar pa s tem nikakor ne zahteva od narodov, ki jih združuje v sebi, da bi se odrekli nebistvenim zunanjo-stim, ki pa jih posamezniki visoko cenijo. Saj je celo glede enotnega obrednega jezika, ki se ga je toliko časa tako krčevito oklepala, pod neuklonljivimi zahtevami naravnega razvoja razmer znatno popustila, da more tudi od molitev in obredov, ki so se opravljali do nedavnega še samo v latinščini, imeti koristi prav tako preprosti človek, ko jih sliši v dragi materinščini. Isti razlogi pa tudi opravičujejo domač izraz enako v pesmih, če naj si odpro pot tudi do srca najskromnejšega zemljana.

Preostaja nam še nekaj besed o cerkvenosti naše cerkvene glasbe, kakor nam jo prikazujejo izvajajoči umetniki. Kdor pozna cerkveno glasbo samo s te strani, bo nemara sodil o nji večkrat precej drugače, kakor tisti, ki jo ocenjuje iz partiture pri svojem klavirju ali harmoniju. Tudi prizanesljivejši kritik se bo katerikrat težko zdržal, da ne bi zapisal trde besede. Kakor moramo priznati, da ni malo cerkvenih zborov, ki se resno trudijo, da pokažejo našo cerkveno glasbo v dostojni obliki, kot jo tudi zasluži, moramo vendar reči, da jih je še mnogo več, ki se te svoje dolžnosti prav slabo zavedajo. Pomanjkanje glasbene izobrazbe, globoke vernosti in srčne kulture je pri neredkih naših organistih in pevcih le preveč očitveno. S skladbami, ki jih izvajajo z napačnim razumevanjem in slabo pripravo, delajo krivico skladateljem, ker podajajo pod njihovim imenom nekaj, česar ti niso napisali. Krivično postopajo nadalje proti cerkveni glasbi sami, ker jo potvarjajo, torej kažejo, kakršna v resnici ni. Končno pa motijo še poslušalce in vzbujajo v njih nerazpoloženje proti cerkveni glasbi sploh. Učinek, ki ga ima glasba v cerkvi, je v takih okoliščinah ravno nasproten, kot bi imel biti. Ali je potem čudno, če se ljudje marsikje z lahkoto odrečejo tudi vsakemu petju v cerkvi, da le ne bi bilo treba povišati plačo organistu ali prispevati nekaj za cerkveni kor. Slabi cerkveni zbori pa so tudi največja ovira za razvoj cerkvene glasbe. Čemu pa naj se trudi skladatelj, ako pa nima izgleda, da bodo prišla njegova dela do dostojne izvedbe? Ali pa naj piše samo za glasbene abecedarje? Naši organisti se radi izgovarjajo na znano pravilo: malo denarja — malo muzike, ki pa, kakor sami vidijo, se ne obnese več. Poizkusijo naj torej, če se jim morda danes ne bo bolje obneslo nasprotno: veliko (pa dobre!) muzike — veliko denarja!

— Kakor rečeno: na tem polju bo pač potrebno še marsikaj preurediti in izboljšati in če se posreči tudi to, bodo morali ugovori proti naši cerkveni glasbi popolnoma odpasti.

Po teh izvajanjih odgovor na vprašanje, ki smo ga postavili, ne bo težak. Iz njih sledi, da je naša cerkvena glasba v bistvu popolnoma cerkvena, vendar pa s to trditvijo nikakor ni rečeno, da je brez vsakih nedostatkov. Kakor vsako človeško delo ima tudi ona znake naše slabosti, izmed katerih zlasti pomanjkljivosti, ki se tičejo izvajanja cerkvenih skladb, niso popolnoma brezpomembne. Pa najsi bodo ti manjki še tako veliki, neodstranljivi nikakor niso. Odpravili pa jih ne bomo kar enostavno s površno ali celo brezobzirno kritiko, temveč samo s pametnim nasvetom in dobrim vzgledom, torej predvsem s pravilno vzgojo cerkvenoglasbenega naraščaja. S tem pa se nam postavlja zopet novo in najvažnejše vprašanje, od katerega zadovoljive rešitve je odvisna tudi idealnejša izpolnitev zahteve po cerkvenosti naše cerkvene glasbe.

Fran Ferjančič:

Nekaj spominov iz prve dobe Cecilijinega društva.

(Dalje.)

Eden najidealnejših in najdoslednejših cecilijancev iz one prve dobe je bil brezdvomno pokojni župnik Janez Kokošar. Umrl je že pred 14 leti, vprav na svoj god, 16. maja 1923, ko je dopolnil 63. leto svojega življenja. Tudi on je bil rojen v goriških hribih, v Hudi južini. Njegovi starši so bili sicer revni, a ker je sinko že v domači ljudski šoli kazal veliko nadarjenost, so ga vendarle poslali v goriške šole. In zares, velikanska škoda bi bila, ako bi tak talent, kakršen je bil Kokošar, ostal zakopan v tolminskem gorovju. V Gorici so ga k sreči takoj sprejeli v dijaško malo semenišče in tako mu je bil omogočen nadaljnji študij. Kakor svetla zvezda se je mladi Kokošar prikazal na obzorju goriške gimnazije. V svojem razredu je bil vseskozi vedno prvi. Nenevaden talent je imel zlasti za matematiko in fiziko. Pripovedovali so, da so se profesorji tudi pozneje radi z njim razgovarjali in posvetovali o teh predmetih. Midva sva si bila na gimnaziji po letih v toliko narazen, da ko je bil on v osmem razredu, sem bil jaz v prvem. Jasno, da se takrat še nisva poznala.

Na gimnaziji se mu je že zgodaj začel razvijati prirojeni mu talent za glasbo. Učil se je v oni dobi glasbe pri pokojnem učitelju in organistu Mihaelu Komelu. Ko pa je po sijajno dokončanem gimnazijskem študiju vstopil v goriško duhovsko semenišče, se je z vso energijo začel učiti orgljanja. Kot izreden talent je tudi v tej stroki zelo naglo napredoval. Po nekaterih mesecih je že nastopil kot organist v javni semeniški kapeli in je orglal tako dobro, da so se mu kar vsi čudili. Imeli pa so takrat goriški bogoslovci jako krepak in dobro izurjen moški pevski zbor. Po Kokošarjevem neumornem prizadevanju se je petje bogoslovcev zelo povzdignilo. Kar nas je bilo goriških dijakov, ki smo se zanimali za cerkveno glasbo, smo ob nedeljah popoldne kaj radi za-

hajali k litanijam v semeniško kapelo, kjer smo imeli priliko slišati lepo cerkveno petje in orgljanje.

V duhovskem semenišču se je Kokošar temeljito bavil tudi z glasbeno teorijo in je začel polagoma komponirati.

Ko se je po končanem bogoslovnem študiju kot mašnik poslovil od duhovskega semenišča, se pa ni poslovil od tako zelo ljube mu glasbe. Gojil jo je od tedaj še z večjo gorečnostjo. Kjerkoli je služboval, bodisi kot kaplan v Cerknem, ali kot župnik v Šebreljah, ali kot mestni župnik pri sv. Ignaciju v Gorici, ali kot upokojenec v Grahovem blizu svojega rojstnega kraja: povsod je ustanavljal, učil in vodil cerkvene pevske zборе.

Veliko zaslug pa si je stekel tudi kot pisatelj in zlasti še kot skladatelj. Prve svoje cerkvene skladbe je priobčil ravno v našem »Cerkvenem Glasbeniku«. Mnogo drugih njegovih cerkvenih skladb in prireditev je izšlo v raznih zvezkih, ki jih je izdalo goriško Cecilijino društvo, in v drugih zbirkah. Njegov preprosti Requiem za en glas z orglami je izšel štiri leta po njegovi smrti v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Mnogo njegovih latinskih in slovenskih cerkvenih skladb pa je ostalo še v rokopisu. Njegovo glasbeno zapuščino je prevzel g. Roman Pahor. Iz njegovega poročila vemo, da je neumorno delavni pokojni župnik nabral tudi nad 700 slovenskih narodnih pesmi. Nekaj jih je posamezno harmoniziral, nekaj pa povil v »venčke«. Mnoge cerkvene in svetne skladbe drugih skladateljev je priredil na razne načine, kakor je nanesa potreba, na pr. za triglasni ženski ali mešani zbor. Ko sem se nekoč v Ljubljani z njim sešel, mi je takoj začel veselo pripovedovati, da je moj moški zbor »Lisica in petelin« priredi za mešani zbor in da ga je proizvajal s svojim pevskim zborom. Obljubil je tudi, da mi ga bo o priliki poslal. Tega sicer ni storil, pač pa mi ga je po njegovi smrti poslal g. Roman Pahor, za kar se mu tu ponovno zahvaljujem.

Nas seveda zanimajo v prvi vrsti njegove cerkvene skladbe. Tem damo lahko z mirno vestjo spričevalo, da so strogo cerkvenega duha. Pri komponiranju kakor tudi pri presojanju cerkvene glasbe je imel pred očmi isto pravilo, ki ga je tudi papež Pij X. v svojem znanem »Motu proprio« postavil za presojanje cerkvene glasbe. Po tem pravilu je cerkvi namenjena skladba toliko bolj cerkvena, kolikor bolj se po svojem duhu približuje gregorijanskemu koralu in oni stari klasični glasbi, ki je v 16. stoletju s Pierluigijem Palestrincem dosegla nekak vrhunec svoje popolnosti. Ker se je Kokošar v svojih cerkvenih kompozicijah ravnal po tem pravilu, imajo te tudi res pravega cerkvenega duha.

Da pa se tudi s Kokošarjevimi strogo cerkvenimi skladbami dá doseči lep uspeh, o tem sem se prepričal sam. Ko sem svoj čas v Ljubljani učil petje mnogoštevilni ženski pevski zbor »Katoliškega društva za dekleta«, smo na društveni praznik sladkega Imena Jezusovega peli v šentjakijski cerkvi pri sv. maši tudi Kokošarjevo »O Jezus, čudopoln vladar«. To skladbo je prinesel Cerkveni Glasbenik 1882 v 1. prilogi, in sicer za štiriglasni moški zbor. Dá se pa brez vsake spremembe prav dobro porabiti tudi za štiriglasni ženski zbor, saj 1. glas ne gre višje kot do zgornjega »f« in 4. glas tudi ne nižje kot do spodnjega »f«. Skladba je strogo cerkvena in se nekoliko približuje homofonim skladbam starih mojstrov. Je pa tudi zelo kratka; obsega komaj dve vrstici in pol. In vendar sem bil jaz s skladbo popolnoma zadovoljen. S spreminjajočo se dinamiko in agogiko sem dosegel, da se je pesmica glasila kar krasno in je zelo ugajala pevkam in poslušalcem.

Meni posebno imponira Kokošarjeva možatost in doslednost, s katero je kljub vsem nasprotnim zgledom svojim cerkveno-glasbenim načelom ostal zvest do zadnjega vzdihljaja. V tem nam je v resnici krasen vzor. Zato se ga hočemo

v letošnjem jubilejnem letu spominjati s hvaležnim srcem, saj je bil tudi on soustanovitelj goriškega Cecilijinega društva in je toliko storil v prosep cerkvene glasbe. Skoraj bi rekli, da je na tem svetu živel v prvi vrsti za glasbo in o glasbi se je tudi najrajši razgovarjal. Kokošar s svojim izpodbudnim zgledom bodi tudi današnjim cerkvenim skladateljem nekaj resen klicar, naj se drže zvesto edino prave poti, ki jim je začrtana v Motu proprio Pija X.

Ko se spominjam blagega Kokošarja, ne smem prezreti še nekoga, ki je bil z njim v tesni zvezi in ga moramo prištevati zaslužnim cecilijancem one prve dobe. Ta mož je skladatelj Janez Laharnar, tudi sin goriških hribov. Rodil se je na Šentviški gori na Primorskem leta 1866, in na Šentviški gori živi in deluje ves čas do sedaj. Kot mal deček se je začel učiti glasbe najprvo pri domačem župniku Ilovarju. Nadaljeval je svoj glasbeni študij pri šebreljskem župniku Harmelu. Naposled je bil njegov glasbeni učitelj Kokošar, ki je ravno takrat prišel za kaplana v Cerkljo in je bil samo šest let starejši od svojega učenca. Kokošar je vzel v roko zadnjo piko, s katero je izoblikoval Laharnarja v izbornega glasbenika, kakršnega imamo še danes. Njegovih skladb ne bom tu našteval, ker so storili to že drugi, na pr. Vinko Vodopivec v »Pevcu« leta 1927, in msgr. Premrl v »Slovenskem biografskem leksikonu« I. 606.

Zložil je veliko cerkvenih, pa tudi svetnih skladb. Splošno se poudarja, da je Laharnar pristen ljudski skladatelj, čigar skladbe radi prepevajo po cerkvenih korih, pa tudi pri raznih podeželskih prireditvah. Omenjam, da sem svoj čas v Ljubljani s pevskim zborom »Katoliškega društva za dekleta« proizvajal tudi jaz nekaj njegovih, na pr. »Lahko noč« in dr.

Izmed njegovih cerkvenih skladb omenjam zlasti njegovo latinsko mašo »Ora pro nobis«. Imenuje se zato tako, ker glavni tema te maše je vzet iz koralnega odgovora »ora pro nobis« (>prosi za nas«) iz latinskih lavretanskih litanij Matere božje. Ta maša je našla priznanje tudi izven naših meja in je bila sprejeta v društveni glasbeni katalog splošnega nemškega Cecilijinega društva. Ocenjevala sta skladbo p. U. Kornmüller in A. D. Schenk. Zadnji piše o njej: »Maša je lahka in preprosta, vendar razodeva skladatelj cerkvenega duha in naravni tok glasov. Gotovo se sme od njega pričakovati še marsikatero dragoceno delo. Za sprejem.«

Pokojni goriški nadškof dr. Frančišek Borgia Sedej je Laharnarja visoko cenil. Ko je bival še na Dunaju v Avguštineju, se je zelo zanimal za mladega, nadarjenega Laharnarja, ki se je takrat doma učil glasbe. Pisal mu je več obširnih pisem, v katerih ga je poučeval o tem in onem ter ga izpodbujal k vztrajnosti. Z Dunaja mu je poslal iz lastnega nagiba tudi neko nemško učno knjigo o kontrapunktu, da bi se njegov ljubljeneec, na katerega je veliko zidal, še toliko bolj spopolnil v glasbi. Dr. Sedej je tudi zelo želel, da bi šel Laharnar v Regensburg na višjo cerkveno glasbeno šolo, vendar ta želja se mu ni izpolnila.

Ko je nekoč Prevzvišeni prišel na Šentviško goro, je v cerkvi pazno poslušal orgljanje. Menil je, da orgla Laharnar, vendar se mu je zdelo, da je orgljanje precej slabše, kakor ga je bil navajen slišati od Laharnarja. Zato mu je dal spoznati, da po njegovem mnenju v orgljanju nazaduje. Tedaj pa mu je Laharnar pojasnil, da ni orglal on, ampak njegova hči, ki jo je tudi izobrazil v glasbi in orgljanju in ki ga večkrat nadomestuje.

Prevzvišeni gospod nadškof dr. Sedej, izreden mecen in prijatelj Laharnarjev ter vsi požrtvovalni njegovi glasbeni učitelji so že v večnosti. Veseli nas, da je ljubi Bog izmed cecilijancev one prve dobe vsaj Laharnarja ohranil še vedno zdravega in krepkega. Želimo mu iz srca, da ostane tako čvrst in delaven tudi še nadalje in da dočaka še več jubilejev Cecilijinega društva!

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Zamah, ki so ga uradni voditelji cecilijanskega gibanja v prvem navdušenju docela v preteklost usmerili, je bil le preveč energično v to preteklost pritrjen. Zmagala je za enkrat le bolj dobra volja nad pravim umetnostnim hotenjem. Toda zmeraj velja oni znameniti rek: »Le oživotvorjena ideja v umetnosti kaj velja: samo dobra volja se upošteva pač v moralnem, ne pa v estetskem redu.« Treba je bilo zato dobiti zvezo s sodobnostjo in morda tudi načelno stališče znova premotriti; vabljava pesem bodočnosti naj bi bila: omogočiti zблиžanje med preteklostjo in bodočnostjo, oziroma točneje govorjeno: odlike in pridobitve klasične polifonije 16. stoletja združiti z celotnim glasbenim napredkom. To smer so zasledovali skladatelji, ki jih tu navajamo:

P. M a g n u s O r t w e i n¹ velja kot eden zadnjih pa hkrati najnadarjenejših zastopnikov cecilijanskega gibanja kot takega. Bil je sicer eden tistih, ki ne silijo v ospredje in se morda ravno radi tega — kljub tolikim odlikam svojega duha — ni mogel vsestransko uveljaviti: je pa bil njegov vpliv večji, kot bi kdo mislil. Z Wittom ga je združilo prav iskreno prijateljstvo: stalni medsebojni stiki so mnogo doprinesli k razbistritvi tedaj perečih vprašanj, zlasti ga je zanimalo vprašanje inštrumentalne glasbe in njeno razmerje do cerkvene inštrumentalne, kateri so bili pregoreči cecilijanci« odkrito borbo napovedali; njegovo načelo je bilo: »staro obdržati, novega se ne bati«! Močno se je bavil s študijem Wagnerjevih del — zlasti glede inštrumentacije — od koder izvirajo njegove zamisli o stilnem prenosu polifonije 16. stol na orkestralno polje; bil je eden prvih naprednejših pristašev cecilijanskega gibanja, ki je dodobra razumel, da je izrazni obraz današnje časovne dobe popolnoma drugačen kot za časa Palestrine. (Mus. div. I. VII, št. 11—12.)

V nasprotju z dvojico: Haller, Nekes, ki zastopata arhaizirajočo smer, stoji trojica: Witt, Greith, Ortwein; naprednejši in vodilni je tukaj vprav Ortwein. Vmesni in obenem posredovalni člen od obeh prej imenovanih skupin tvori M i t t e r e r, mojstrsko izšolan pri istih virih: začne pri 16. stol. in se ustavi pri Händlu; vendar se trajno približuje modernemu slogu, ki ga ponovno skuša spraviti v sklad z osnovami Palestrinovega sloga. (Adler: Handbuch der Musikgesch., str. 219.) Njegova skladateljska delavnost zavzema vse oblike cerkvene glasbe, seže tudi po orkestralnih barvah. Nekaj najlepšega v svetovni literaturi je zbirka respon-

¹ Ortwein je bil rojen l. 1845 v Latschu (Vinschgau). Po dovršitvi gimnazijskih študij je stopil v benediktinski red, kjer je postal pozneje v Meranu gimnazijski profesor in končno direktor. Mnogo se je že od mladosti bavil z glasbo in tudi veliko skladal; njegove skladbe kažejo znak nadpovprečnosti: za njegov slog je značilna slovesna (patetična) deklamacija in tudi uporaba unisono-stavka; tudi tehnika Wagnerjevega vodilnega motiva mu ni bila tuja.

zorijev velikega tedna (XXVII responsoria in matutinis tridui sacri — op. XII): delo je pisano sicer na osnovah kompozicijske tehnike 16. stol., vendar tako, da jasno vidimo zvezo med bistvenimi odlikami tega sloga in hkrati med smerjo, ki vodi dalje k novemu napredku.²

*

Cecilijanizem velja — zlasti v poznejših dobah — za strašilo le tedaj, če nima pogleda obrnjenega naprej. Kar mu štejejo v zlo, je povsem nazaj obrnjen pogled, zgolj arhaizirajoča usmerjenost, potem zgolj mehanično, brezidejno posnemanje in hkrati ono istotako vsebinsko praznoto razodevajoče — po sili — skladanje, ki se pa javlja še v toliki množini, da ona duševna golota še posebej do izraza pride. Vse to je vodilo k popolni izolaciji cerkvene glasbe in jo usmerilo proč od celotnega umetnostnega toka in končno: »zu dem bedenklichen Typus des: nur Kirchenmusikers«, človeka, ki pozna samo cerkveno glasbo in njena dela, ki se za nobeno drugo glasbeno panogo ne briga, človeka, ki je zgubil vsako zvezo s težnjami in gibalnimi silami sedanjosti, ki mu tudi le vsak ozir skupnosti med resničnim življenjem in cerkvijo manjka. (Mus. div. I. XI, št. 1.) Tudi nekatere sicer pomembne glasbene znanstvenike in tudi skladatelje je prvotno preveč edinstveno zajela zgolj misel preporoda in zboljšanja, da so na način in pot, kako bi se to izvedlo, skoro pozabili; tako je prišla ta v prvi vrsti resnično umetnost zadevajoča stran tega pokreta v roke ljudem, ki za to težjo nalogo niso imeli potrebnih zmožnosti. Tehtne so ravno razprave o tem predmetu, ki razpravljajo o stopnjah cecilijanskega razvoja docela nepristransko, govore o »okamenelosti«, o »puščavi« cecilijanizma. (Mus. div. I. XII, št. 4.) Renner piše v študiji o Rheinbergerju med drugim? Rheinberger je bil veliko preplemenit, da bi na vsakovrstne strupene napade od strani »ultra (prenapetih) cecilijanskih gorečnikov«, katere je njegova umetniška premoč z zavistjo napolnjevala, le enkrat odgovoril. Le iz njegovih priložnostnih izjav svojim prijateljem in učencem se vidi, da mu to prenapeto in docela neumetnostno naziranje ni prav nič prijalo. Pri kritiki njegovih preludijev podčrtava: Pri vsej tehniki stavka ni nikjer zapadel oni suhoti in puhlosti, ki se žal dandanes pri tolikih kot »prava cerkvenost« predstavlja. In na drugem mestu zopet: Ko je cecilijanizem še v vsej svoji najzopernejši obliki divjal, ko se je vsako, še tako prazno posnemanje Palestrinovega sloga, kot čista cerkvenostna umetnina poveličevala; dočim se je na drugi strani vsako melodično in harmonično samostojno delo, docela moderno občuteno, kot »bolestno« in »sentimentalno« in zato seveda kot necerkveno odklanjalo, tedaj tudi Rheinbergerjeva dela v očeh teh gorečnikov niso našla milosti: ravno taki ljudje, ki bi ne bili vredni Rheinbergerju jermenov pričevljih odvezati, so mu očitali necerkvenost: to pa zato, ker sloga starejših mojstrov ni naravnost kopiral, ampak je kot vsak pravi snujoči umetnik

² Vprav ta zadnji stavek daje priliko, da cecilijansko gibanje in vse, kar je z njim v zvezi, v njegovem notranjem sestavu od druge strani točneje osvetlimo; zato z opisom Mittererja prestanemo.

šel za svojim izrazom. No, sedaj je ta puritanski cecilijanizem mrtev: smisel za napredek je zmagal in mi vemo, da ima kot v cerkveni arhitekturi tako tudi v cerkveni glasbi vsak slog svojo upravičenost, če zadosti ne le umetniškimi, temveč tudi liturgičnim predpisom. Necerkveno je le, kar je umetnostno pomanjkljivo in liturgičnim zahtevam nasprotno. (Mus. div. I. XI, št. 3.)

Prav spretno pripominja Springer v isti reviji: Namen in smisel študija Palestrinovih skladb ni posnemanje njegove kompozicijske tehnike, temveč praktične in idejne koristi, ki nam iz razumevanja teh mojstrov in 16. stol. bogato dotekajo: na eni strani raste kontrapunktična izvežbanost, na drugi strani pa duhovna sila, ki se krepi na moči in globini idej, občudovanja vrednem miselnem bogastvu in na privzgoji izbranega estetskega smisla ravno te dobe. (Mus. div. I. V, 11, 12.)

Istotako uvaževani glavni urednik omenjene revije, prof. Moißl, Wössa kot skladatelja takole prikazuje: Od cecilijancev je privzel Wöss tri stvari: liturgična načela, ljubezen do korala in smisel ter navdušenje za mostrovine — a cappella — sloga 16. stol. Naprej navajam kar v nemščini, ker je v izrazu krepkejši: dilettantische Duldung oder gar offizielle Förderung cäcilianischer Schundwerke (»Harmonielehre-Aufgaben mit unterlegtem lateinischem Text«) war ihm stets ein Greuel. (Mus. div. I. XII, št. 2.)

O razmerju cecilijancev do Brucknerja razpravlja na široko njegov življenjepisec Auer: »Regensburški cecilijanci, ki so se na prazen in hkrati nemogoč način zgubljali v posnemanju mojstrov in polifonskega sloga rimske, beneške in nizozemske šole, so kmalu izrekli prokletstvo nad Brucknerjevimi cerkvenimi skladbami, katere doumeti ta nazadnjaška družba sploh ni bila zmožna. Na vprašanje kardinala Schönborna, kaj Bruckner o cecilijancih sodi — je kratko odgovoril: Palestrina, á la bonheur — aber die Cäcilianer san nix — nix.« (Max Auer: Anton Bruckner, str. 381.)

Stanko Premrl:

Anton Foersterjeve cerkvene skladbe v prilogah »Cerkvenega Glasbenika«.

(Konec.)

L. 1893, 1894 in 1895.

Letnik 1893 od 9. priloge dalje in oba naslednja letnika prinašajo drugo veliko zbirko gradualov in sicer: 60 gradualov za splošne godove svetnikov, za praznike in godove Matere božje in za praznike svetnikov. Gradualov za splošne godove svetnikov je dvajset: 2 za god mučenca škofa, 3 za god mučenca, 4 za god več mučencev, 2 za god škofa spoznavalca, 1 za god cerkvenih učenikov, 3 za god spoznavalcev, 4 za godove devic ozir. mučenic in 1 gradual za godove nedevic in nemučenic. 9 gradualov je za Marijine praznike in godove in sicer: za votivno mašo »Rorate« v adventu, za praznik Brezm. spočetja, za svečnico, za Mar. oznanjenje,

za god Matere dobrega sveta in za god Pomočnice kristjanov (eden), za Veliki Šmaren, za god Žal. M. b. ter sekvenca za isti dan, za godove Mar. prečistega srca, Mar. materinstva in Čistosti Marijine (eden) in eden za razne Mar. godove. Izmed svetniških so graduali za god sv. Tomaža ap. in sv. Matije (1), za Stol sv. Petra, gradual »Iustorum animae« za več godov mučencev, za Spreobrnjenje sv. Pavla, za praznik sv. Jožefa, en gradual za več godov v velikonočnem času, za Najdenje sv. križa, 3 graduali na več različnih godov, za god sv. ap. Barnabe in sv. evang. Luke, za god sv. Alojzija, za rojstvo sv. Janeza Krstnika, za praznik sv. Petra in Pavla in več drugih apostolskih godov, za god presvete Krvi, za god sv. Hieronima, Emilijana in sv. Alfonza, za Spremenjenje Gospodovo, z god sv. Lavrencija, sv. Joahima, sv. angelov varuhov, Povišanja sv. križa, sv. Mihaela, za posvečevanje cerkva, za god presv. Odrešenika, sv. Rafaela, za vse svetnike in za god sv. Ciriaka, Larga in Smaragda, za god sv. Cecilije in trije kratko nakazani graduali. Obe zbirki gradualov: za cerkveno leto in prazniško, treba prištevati med posebno uspela Foersterjeva dela. Tu veje stroga, a prikupna in mikavna cerkvenost (motivi so pogosto vzeti iz greg. korala), homofonija se družī s polifonijo, tu in tam so vpleteni falsobordoni, vsaka skladba prinese kaj novega, svežega; vse je zdravo, krepko, odločno. Foerster je objavil te graduale v »C. Gl.« na prigovarjanje p. Hugolina Sattnerja. Pristopni so vsakemu količkaj izšolanemu zboru. Škoda, da se v celoti ne morejo več nabaviti.

L. 1896.

Adeste fideles (»Kristjani, vstanite«) za 4glasni mešani zbor, harmonizirana melodija angleškega skladatelja Johna Readinga (1677—1764); v Ceciliji (II. izdaja) ista skladba kot pesem »Hitite, kristjani«. V »C. Gl.« v A-duru, v Ceciliji v G-duru.

L. 1897.

O salutaris hostia, za 4glasni mešani zbor. Pozneje v Ceciliji II. izdaja.

L. 1898.

Ecce sacerdos magnus. Op. 69. 4glasni mešani zbor z orglami, posvečen takrat ustoličenemu ljubljanskemu knezoškofu dr. Antonu B. Jegliču. Krepka, slovesna in živahna skladba, ki se je izmed Foersterjevih tovrstnih del najbolj prikupila. V prvem delu kanon v zgornji oktavi, srednji del živahna imitacija, nato miren »Meno mosso« in triglasni »Gloria Patri«.

Romarska. »Po dolinah in višinah sliši se veseli glas«. V narodnem duhu zložena preprosta, enodelna pesem, 4glasni mešani zbor.

Spokorjenje. »Oh prizanesi mi, Oče mili«, harmonizirana za 4glasni meš. zbor.

L. 1899.

Graduale in festo Cordis Jesu. Za 4glasni mešani zbor.

Graduale in missa votiva de Spiritu sancto. Za 4glasni mešani zbor ali moški zbor. V tem primeru poje 1. tenor sopranski glas, 2. tenor tenorski, 1. bas altovski, 2. bas basovski.

Graduale in festo s. Familiae Jesus, Maria, Joseph. Za 4glasni mešani zbor. *Offertorium* »Veritas mea«; vseskoz tematično in polifonsko izgrajen tridelen a capella 4glasni mešani zbor.

Offertorium »In omnem terram«. Kratka 4glasna skladba za moški ali mešani zbor.

Introitus, graduale, offertorium in communio za god sv. Emigdija, škofa in mučenca, patrona zoper potres. Za en glas z orglami.

L. 1900.

- Litanije v čast presv. Srcu Jezusovemu.* Op. 73. a) Za predpevajoči moški in odpevajoči mešani zbor. Znane lepe litanije, ki se mnogo pojo.
- Tantum ergo.* Op. 73. b) Ljudskemu petju namenjena skladba, napisana za 4-glasni mešani zbor, ki pa se lahko izvaja tudi eno- ali dvoglasno z orglami, ali tri- do šestglasno.

L. 1901.

- Miserere.* Op. 52. a) Za 4-glasni mešani ali moški zbor, sklep 5- do 6-glasen. Ta kremeniti Miserere so pri popoldanskih obredih velikega tedna pogosto peli ljubljanski bogoslovci in ga pojo še vedno.
- Duo responsoria ad matutinum in dominica Resurrectionis: 1. Angelus Domini, 2. Cum transisset sabbatum.* Op. 52. b) in c) Dve krasni skladbi za moški zbor. Foerster ju je izvajal že dolgo prej, preden ju je objavil, ter ju ni hotel zlepa dati iz rok; končno ju je le izročil tudi drugim zborom v uporabo.
- Pange lingua.* — *Tantum ergo.* Op. 52. d) 4-glasni moški zbor.
- Sv. Ciril in Metod.* »O sveta brata slavljena«. 4-glasni mešani zbor. Klasično umerjena skladba. Pozneje je izšla tudi v II. izdaji Cecilije.
- Sv. Alojzij.* »Angeljska lilija«. Znan starejši napev, prvotno z drugačnim besedilom, harmoniziran za 4-glasni mešani zbor v E-duru.
- Offertorium in festo s. Rosarii,* op. 65. za sopran in alt z orglami. Kontrapunktično tematična, široko razvita skladba.
- Sv. maša v čast presv. Srcu Jezusovemu. Pred povzdigovanjem A. Pred povzdigovanjem B. Po povzdigovanju.* Trije 4-glasni moški zbori.

L. 1902.

- Te Deum laudamus.* 4-glasni meš. zbor z orglami. V jubilejni spomin 25-letnice Cecilijinega društva v Ljubljani in v počastitev prvega njegovega* pokrovitelja knezoškofa dr. Janeza Zlatoustega Pogačarja. Op. 77. 15 strani prilog obsegajoča mojstrovina, naslanjajoča se na koralni Te Deum.¹ Ena najodličnejših Foersterjevih skladb.
- Diffusa est gratia.* Graduale za 4-glasni moški zbor.

L. 1904.

- Offertorium in festo Immaculatae Conceptionis B. M. V.,* op. 86.a a za tri višje glasove in orgle.
- Ave Maria,* op. 86.b b za en glas z orglami.
- Ave Maria,* op. 86.c c za dva glasa z orglami. Vse tri zelo skrbno izdelane, ne preveč težke skladbe. Zlasti obe Ave Maria sta jako primerni kot vlogi pri ofertorijih — ob Marijinih praznikih.

L. 1905.

- Psalmus post benedictionem »Laudate Dominum omnes gentes«* za 4-glasni mešani zbor.
- Transitus sancti Francisci Seraphici.* Moteti za 4-glasni moški zbor.

L. 1906.

- Vidi aquam.* Tradicionalni koral. Ton. VIII. Harmoniziran. Za ritmično enoto je vzal Foerster četrtinko, kakor tudi še nekateri drugi tisti čas.

¹ Iz Foersterjevega krepko in kar moč jasno pisanega ter vezanega rokopisa razberem, da je Foerster to skladbo zložil že več let prej, v času, ko je poznejši knezoškof Pogačar bil še stolni prošt, kar je jasno iz posvetilnih besed.

Asperges me I. Harm. trad. koral, VII. ton istotako v četrtrinkah.

Asperges me II. IV. ton. Enako.

Mašniku-slavljenču, 1. za zlato, 2. biserno mašo, 3. in 4. kitica za druge prilike, 4-glasni moški zbor.

L. 1907.

Responsoria. I. *Ad missam in tono solemni*. II. *Ad »Ite missa est«*, III. *Varia*. Mašni in drugi koralni odgovori za 4-glasni meš. zbor. Še danes porabni, razen »Et cum spiritu tuo« po Pater noster, ki ima še starejšo, danes ne več dovoljeno melodijo.

Graduale et tractus in feria II. majoris Hebdomadae. Za 4-glasni mešani zbor.

L. 1908.

Praeludium et postludium na avstrijsko himno Jožefa Haydna. Op. 105. V preludiju je melodija izpeljana v fugiranem stavku, v postludiju jo slišimo v basu.

Ave Maria, op. 107, za 7 neenakih glasov: tri višje in štiri nižje. Krasna in mogočna vokalna skladba, posvečena takratnemu uredniku našega lista, stolnemu kanoniku ljubljanskemu, poznejšemu škofu dr. Andreju Karlinu. S to skladbo je Foerster hkrati končal urejevanje Glasbenikovih prilog.

L. 1911.

Credo in unum Deum, za 4-glasni mešani zbor. V čvrstem homofonskem, deloma recitiranem stavku se razvijajoča skladba, porabna kot vloga v kako drugo latinsko mašo.

L. 1915.

Molitev med bitko. »Oče, jaz kličem te«. Kantata za moški zbor. Na besede K. T. Körnerja, poslovenila Mira. Skladba zavzema 7 strani prilog in kipi življenja od prve do zadnje note.

L. 1921.

Ave Maria, op. 152, za moški zbor.

L. 1937.

Missa Quilisma za mešani zbor in orgle ozir. tudi za orkester.

Emil Hochreiter:

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

(Dalje.)

9. 1. 1926: »Pošiljam Ti pet pesmi, ki bodo izšle kot priloga slavnostnega spisa o priliki 700 letnega jubileja sv. Frančiška. Naj se tiskajo pri Waldheimu na Dunaju v 5000 izvodih. Prosim Te, ukreni vse v to svrho potrebno; preskrbi Snega nimamo, namesto tega pa noč in dan gosto meglo: pravcati London!« tudi korekturo! Če potrebuješ nadaljnjih pojasnil, sem Ti na razpolago...

18. 1. 1926: Tvoja hčerka Gabrijela hoče tedaj na vsak način postati operna pevka! Ker je maloletna in ker — kakor vidim — njene želje ne izbrišeš iz glave, podpiši pogodbo! A pred podpisom je opominjaj resnobno!... (Je zdaj 1. altistinja na državnem gledališču v Stuttgartu, pridno, pošteno in pobožno dekle — redka prikazen v tej atmosferi!)

26. 1. 1926: »Sem na Brezjah v moji ponovni metamorfozi — v duhovnih vajah, in Ti pošljem iskrene pozdrave. Pri oltarju »Marija Pomagaj« sem mislil na dan moje zlate maše (21. 7. 1924) tudi na — Te...«

11. 2. 1926: »Dittler je že spisal glasove za sopran in alt, zdaj piše tenor in bas; potem jih pomnožim. Prišlo mi je pa do ušes, da delajo spletke zoper »Tajdo«. Magari, saj ne iščem samega sebe... Sem popolnoma miren, a nameravam v 14 dneh opero nazaj vzeti... bo že enkrat prišla na svetlo... Pri koncertu učiteljskega pevskega zbora bodo peli tudi moj zbor »Ob nevihti«, pri katerem sodelujejo tudi šolarji. 2. 2. je bila vaja; nek visok uradnik je bil navzoč; pri zboru mladenk so mu prišle solze v oči. Dejal mi je: 20 let se že nisem jokal, to pot se pa nisem mogel vzdržati... Pišem Ti vse te novosti le, ker vem, kako živahno se udeležuješ moje usode... »In musica-libus« ne delam ničesar, ne morem...«

(Jaz pa si usojam le zaradi tega priobčiti te bolj intimne stvari, da prijatelji, znanci in častilci nepozabnega našega p. Hugolina dobijo vpogled v njegovo bogato notranje življenje.)

17. 2. 1926: »Prihodnjo soboto bom zahteval »Tajdo« nazaj; do danes je še niso poslali. Kasneje enkrat Ti bom vse pojasnil, ko zvem natančneje. Upam, da dosežem zadostitev... Ne reagiram, prepustim vse času in višjim močem...«

9. 3. 1926: »V četrtek sem bil z dr. Kimovcem na Brezjah. Sva preizkušala popravljene orgle in našla, da je »Cecilija« nalogo dobro rešila. Med potem sva veliko govorila o glasbi; ima zdrave nazore. P. provincijal odpotuje po praznikih v Ameriko, da vizitira naš tamošnji komisariat. Najbrže bo tam še počakal na evharistični kongres, h kateremu se je že 30 Slovencev s škofom na čelu oglasilo... Gosp. Dolinar pride zopet na Dunaj in potem se bo že našlo mesto zanj... V Ptujju bodo kmalu postavili nove orgle. Blagoslovljenje bo združeno s cerkvenim koncertom... Za 25. študiramo Pembauerjevo mašo.«

22. 3. 1926: »Pri natečaju »Pevca« si dobil I. nagrado. Čestitam!... Dr. Kimovec je bil pri ravnatelju opere; le-ta pride tekom velikega tedna k meni in bo baje predlagal nekatere spremembe v 1. dejanju, v katerem si dve osebi predolgo pripovedujejo. Jaz sem bil vedno mnenja; da je 1. dejanje predolgo. Je sicer dispozicija, a naj bo krajša. Polič namerava potem material izpisati in opero uprizoriti v jeseni. Toliko vem danes... »Planike II.« se ne razpečavajo v tej smeri, kakor sem pričakoval; manjka povsod »venka«. Nekatere smo že študirali; pevcem so bile tako všeč, da me niso izpustili iz dvorane: »Še eno, še eno...« Gosp. Refice mi je poslal svojo sliko in na nji iskreno poklonitev; k 700 letnici sv. Frančiška je zložil oratorij, ki ga naj tu izvajam...«

13. 4. 1926: »Danes zanimive stvari! Koncert učiteljskega pevskega društva se je vršil 10. 4., prihodnji dan so ga ponovili. Izvajali so o priliki moje 75 letnice, ki bo šele v jeseni, 4 moje skladbe iz mladih let: »Na planine«, »Pozimi iz šole«, »Ob nevihti« in »Jeftejevo prisego«. Prva dva zbora, ki sem ju pisal za novomeško mladino, je pel zbor srednjih šol, 156 glasov, dečki, dekleta in mladeniči — ljubka slika! Bariton je pel Betetto. Zbor »Ob nevihti« je izvajal učiteljski pevski zbor: 90 glasov, med temi že gospe s sivimi lasmi, pa prav dober material, le tenoristov je bilo primeroma premalo. Radi popolnosti Ti še poročam, da so mi pripravili velike ovacije in izročili velik venec. Nato se je vršil komerz; eno uro sem bil tam navzoč, potem pa izginil. Drugi dan mi je poklonila »Pevska zveza« lep lavorov venec; druga nesreča se ni pripetila. Izvajali so še Premrlovo »Našo pesem« in Lajovčevo »Gozdno samoto«, prav lepi skladbi. — Zdaj pa beri priložene ocene, ki mi jih vrni! Oceno v »Jutru« je napisal okrajni glavar dr. Karlin, v »Slov. narodu« Adamič,

v »Slovincu« jurist Vurnik. Učitelji in učiteljice so se vrnili zadovoljni domov... Jutri se poda naša opera (150 glav) na turnejo v Sarajevo, Split in Dubrovnik. Ko se vrne, bom energično poprašal: Da ali ne... Prihodnje nedeljo praznuje Pevska zveza 5 letnico svojega obstoja; najprvo pri nas pridiga in maša (200 pevcev), popoldne koncert posameznih skupin in vseh skupaj... Potem pridejo orgle v Ptuj, šmarnice itd. in naposled pride gosp. Hochreiter, ki ga p. Hugolin že željno pričakuje. Bog naj nama podeli spet to milost... Letos me vleče v Assisi k 700 letnici; ostane pa le ‚pium desiderium‘...«

16. 5. 1926: »Obžalujem, da Tvoj katar traja tako dolgo. Varuj se posebno petja! Vsako pevanje draži grlo... Če pri dirigiranju molčiš, gre študij počasneje, a slišiš bolje in lažje opozarjaš na napake. Bog, čas in morje Te bodo ozdravili... 9. 5. je v Ptuj orgle blagoslovil škof sam. Dr. Karlin, g. Premrl, p. Kamilo in moja malenkost so se 8. 5. tja peljali. Ob 5 je bil slavnosten sprejem škofa, zvečer serenada ptujskega pevskega zbora. Drugi dan ob 9 blagoslovljenje orgel, potem pridiga (dr. Karlin) in velika maša. Medtem je dospel nalašč profesor Goller z Dunaja k slovesnosti. Ob pol 4 cerkveni koncert za ljudi z dežele, ob 8 drugi koncert za mestno občinstvo, Gosp. Premrl je igral na orglah 4 komade izvrstno, p. Kamilo pel 3 arije, pevsko društvo izvajalo tri zборе: Premrl, Kimovec, Sattner (Planike II/3). Koncert je bil le kratek, pa lep. Cerkev in orgle so bile krasno električno razsvetljene... Potem pogostitev pevcev, vesela družba, bistroumni dovtipi. Že dolgo nisem doživel tako lepega slavnostnega dneva. Drugo jutro sem se odpeljal... Orgle so krasne; seveda sem v svojem referatu nasproti »Ceciliji« omenil nekatere nedostatke oziroma pogrške, a so le stvari, ki zanimajo strokovnjake... Polovica šmarnic je že minula; pevskega gradiva imamo dovolj; zbor polnoštevilen, tudi gosp. Vedral redno orgla... O operi ne duha ne sluha... »Drava« je izvajala v Celju 13. 5. »Jeftejevo prisego« — moje najpopularnejše večje delo; študira tudi že »Oljko« za prihodnje sezono.«

10. 6. 1926: »Danes Ti pošiljam rokopis, ki ga boš blage volje pregledal. Stvar je ta: naprosili so me, naj zbor »Ob nevihti« spopolnim s spremljevanjem klavirja, ker je zbor težek in naporen in bi bila klavirska opora velike vrednosti. To spremljevanje sem uredil in ga bom tudi inštrumentiral. Kak inštrumentalen uvod pa se mi ne zdi na mestu... Z jutrišnjim praznikom konča zame naporna sezona, ki traja od 1. 5. do 11. 6. neprestano. Z božjo pomočjo sem vzdržal, toda sem močno utrujen. Čestokrat se spomnim na Gospodov križev pot, da se morem naprej vleči... Pri procesiji sv. Rešnjega Telesa smo izvajali 4 Riharjeve himne, ki sem jih priredil, so lepó donele. Procesijo v stolnici je pokvaril dež.«

21. 6. 1926: »Štiri dni sem bival na Brezjah; samo dva lepa dneva, pa miroval sem in to mi je dobro délo... Če Bog da, potujem 3. 8. spet na Košljun; prosil sem, da tudi Tebe sprejmejo... Ti se hočeš potem še v Gleichenbergu zdraviti; ubogaj zdravnikove nasvete!... Ne skladam ničesar; morda v jeseni, pa nič večjega... Dr. Kimovec se je vrnil okrepcan domov; zdravil se je na morju... Študiram 3. Reficejevo mašo. Skladatelj mi piše, da bo sredi novembra dirigiril v Pragi svoj oratorij sv. Frančiška in se ponudi tudi za Ljubljano, a za začetek novembra. Do tega roka pa oratorija ne morem naštudirati, tudi še nimam partiture v rokah. Besedilo bi se moralo posloveniti, glasove pomnoževati, nove pevce najemati i. dr. In vmes so počitnice!... Kakor veš, ima solnograška »Cecilija« v Ljubljani zastopništvo, ki ima dokaj opravila. Pa računajo tako drago, da se vsakdo premisli, kaj naročiti. Napačna logika.«

2. 7. 1926: »Dobil sem s košljunskega samostana besedo, da smo dobrodošli, Ti, prijor Učak in jaz... To je posebna uslužnost, ker letos goste odklanjajo.«

16. 7. 1926: »Zaradi 'Tajde' sem v intendanci interpeliral. Tajnik Mahkota je izjavil, da je ravnatelj Polič z delom preobložen in se je zaradi tega podal na Štajersko. Toda mu bo pisal, naj mi sporoči svoje opazke. Poliču namreč niso všeč nekatera mesta v libretu, je mnenja, da bo scenerija pretežka i. dr. Hočem počakati, kaj pride. — Naša cerkev je dobila nov zvon, ki krasno poje. V tukajšnji zvonarni leže 3 zvonovi za Trsat; so lepo uspeli: D, fis, a, h... Gosp. Premrl je izdelan; menda je včeraj odpotoval na Trsat; p. provincijal se že pelje iz Amerike nazaj in pride okoli 20. 7. domov. Ostala družba se ukrca šele 31. 7.«

27. 7. 1926: »Preteklo nedeljo me je nenadoma obiskal g. Griesbacher z enim kanonikom iz Regensburga. Maševala sta pri nas; peli smo takrat izključno Premrla; pohvalil je naš zbor kot krepak in dobro šolan... Spreml sem gospoda na kolodvor...«

(Zdaj sledi zopet sestanek v košljunskem samostanu... P. Hugolin se je peljal z gosp. prijorjem Učakom (oče njegov je bil gimnazijski sluga v Novem mestu, ki sem ga dobro poznal) že v začetku avgusta tja; jaz sem prišel šele teden pozneje na ta otočič — »Insel der Seligen«! Bile so zame krasne počitnice. Kopali smo se večkrat na dan, izleteli z ladjo na Rab in drugam, ali s čolnom v Kanajt, v Aleksandrovo in Krk, obiskali tamošnjega škofa, igrali na orglah, sedeli v »šumi« pri kameniti mizi in se pogovarjali o starih časih, pozdravili Slovence, ki so prihajali iz Aleksandrovega na obisk na Košljun, po večerji se po »molo« sprehajali včasih skoro do polnoči in občudovali krasno južno nebo... Tako so prošli dnevi kar na en hip in treba se je bilo posloviti. Jaz sem se peljal še v Gleichenberg. — V Košljunu sva zložila gradual in ofertorij za praznik Kristusa Kralja...)

24. 8. 1926: »Odpotovali smo s Kušljuna 21. 8. vsi. Na Trsatu sem se mudil 2 dni; bilo je zelo vroče; veliko tujcev... Danes že delam red v sobah; potem pa spet na delo! V Postojni sem se sešel z g. Premrlom; le-tá je tudi že zložil vloge za praznik »Christus Rex«, zaradi tega najinih ne more za »Cerkv. Glasbenik« sprejeti... P. Griesbacher mi je obširno pisal in potožil o razmerah v Regensburgu.«

31. 8. 1926: »Pisal sem Ti v Gleichenberg že pismo, zakaj se ne zglesiš? — Upam, da se dobro počutiš; le dobro izkoristi čas! — 29. 8. sem bil v Zirih pri cerkvenem koncertu, tudi Ti si bil hvalno zastopan. Peli so prav lepo... Zdaj študiram neko knjigo o kontrapunktu.«

5. 9. 1926... »Nedelja je; opravil sem vse, kar zahtevajo od mene; zdaj proti večeru sem sam v svoji sobi in mislim na letošnje prošle lepe dneve na morju... Naši omenjeni vlogi sem ponudil gosp. uredniku zagrebške »Cecilije« Barletu, ki ste mu dobrodošli in ju bo natiskal že v prihodnji številki. Dati sem mu moral Tvoj naslov, ker Ti hoče redno pošiljati »Cecilijo«. Tudi gosp. Griesbacher je za »Cecilijo« v Orebiču en komad komponiral... Hubad me je prosil za posvetne pesmi za koncert Pevske zveze; opozoril sem ga na onidve, ki ste izšli v »Pevcu«. Nadaljeval 6. 9... Ko te vrste pišem, se razvija pod mojim oknom velika vojaška parada. Rojstni dan kraljeviča Petra! Cela posadka je nastopila s čeladami... Danes me je vendarle obiskal ravnatelj Polič, jako ljubezniv in prijazen gospod, ki je »Tajdo« dobro preštudiral. Skupno sva odstranila nekatera manj dramatična mesta; naprosil sem ga, naj sam dirigira opero, kar mi je obljubil. Vloge so v najboljših rokah: Tajda — gospa Lovšetova, Urh — Betetto, Severus — Kovač itd. Če bo materijal kmalu gotov, bi se opera uprizorila lahko že o božiču...«

11. 10. 1926: »Čestitam Ti, da si zopet eno hčerko preskrbel. Počasi pridejo vsi do kruha, mi se pa postaramo, škoda, da sem že tako star — obžalujem to dejstvo le zaradi cerkvene glasbe, drugo me nič več ne veže na ta svet. Sicer pa rabimo čas, ki ga nam hoče Bog še podeliti!... Prilagam

spored našega koncerta, ki ga nameravamo 17. 10. v Škofji Loki prirediti, si častno zastopan. Študirali smo pridno, pojemo kot iz enega grla... 3. 10. je bila nova cerkev sv. Frančiška v Šiški dodelana in prirejena provizorično za božjo službo. 4. 10. je imel prevzvišeni pontifikalno mašo. Peli so mojo »Missa seraphica«... V Logatcu je koncertirala Pevska zveza, bil sem zraven. Zanimivo je, spoznavati napredke posameznih zborov. Za to sezono je napovedanih veliko koncertov, Beethoven je posebno zastopan. Tudi jaz hočem 25. 3. njegovo mašo v c-duru izvajati. Drugega novega ne vem; politika mi ni mar.«

31. 10. 1926: »Torej Škofja Loka! Opoldan smo se odpeljali pri najlepšem vremenu. Prišedši v mesto, smo šli na hribček pri uršulinskem gradu in imeli krasen razgled. Potem smo posetili uršulinsko cerkev in tam zapeli 3 zборе za one redovnice, ki se niso mogle udeležiti koncerta. Prva pesem: Tvoja »Pridi skoraj...«. Potem hajdi v Staro Loko, kjer smo za reklamo 2 pesmici odpeli, nato v naše ostajališče, čaj in ob ¼5 v kapucinsko cerkev, ki se je bila že napolnila. Navzočih je bilo 6 uršulink-učiteljic, 80 gojenk iz njihovega zavoda in meščani. Šlo je vse gladko in lepo. tako da smo ob ¼6 veseli zapustili cerkev. Pri Guzeljnu je bila za nas miza pokrita, južinali smo in bili židane volje. Pozdravili so nas g. župan, g. dekan Mrak in g. župnik dr. Arnejc. Ob ¼8 smo odrinili pri krasnem mesečnem svitu na kolodvor. Dohodka 2590 Din za poplavljenca. Vrnivši se, je padla beseda: Pojdimo še na Vič! Spored je naštudiran, revščina tam tudi velika... 7. 11. pojdemo res na Vič z deloma spremenjenim sporedom. Plakati so že zunaj... Gosp. Refice mi je poslal svoj oratorij sv. Frančiška »Tritico Franciscano«, ki ga pa nisem v stanu izvajati. Strašno modern je, sopran in tenor visok. Potrebujem svoj zbor za cerkev, ta oratorij bi pa oviral moje delo za cerkev mesec dni. Tudi bi moral imeti na razpolago veliko denarja. — Navzlic temu hočem k 700 letnici prirediti koncert, pa same majhne reči. Ali Ti je znano kaj lepega novega?... Pred kratkim sem obiskal obolelo m. Elizabeto, zelo je upadla. Prav škoda bibila zanjo... Uvidel sem, da mi gre bolje, da ničesar ne skladam; vsa velika skrb je moj zbor. O operi vem samo to, da se glasovni pridno izpisujejo... Dr. Kimovec je spet tukaj, pa zatrjuje, da ga vsak poskus, se glasbi posvetiti, spominja na svoje slabe živce... Muzika je res stvar živcev... Danes smo izvajali pri sv. maši najini dve vlogi »Kristusa Kralja«, dobro naštudirani; vedno mi ostaneta v spominu... »Pevec« stoji v gmotnem oziru na slabih nogah; ni izključeno, da preneha izhajati. Slovenci smo premajhen narod. Kako težko je razprodati »Planike II.«

24. 11. 1926: »Župnik iz Gornjega Logatca nas je poprosil, da tam koncertiramo, prošnjo bomo izpolnili menda 12. 12. ... Namesto Reficejevega oratorija nameravam sredi marca prirediti koncert: 2 komada iz Tinelovega oratorija »Franciscus« in najbrže Foersterjev »Stabat Mater«, kompozicijo, ki sem jo že enkrat izvajal... V nedeljo je bil Beethovnov koncert (dr. Čerin), 5 simfonija in en klavirski koncert (Trost). Bil sem s svojim bratom navzoč. Lepo uspel... Zdaj pride spet najtežji teden: devetdnevnic. Upam, da jo bom dobro prestal... Solnograška filijalka »Cecilije« je propadla; nihče se ne zmeni več zanjo. Namesto te se pa pojavljata Jenko, učenec Milavčev, in pa Brandl v Mariboru.«

5. 12. 1926: »Veseli sem, da je moja 75 letnica minula. Sicer me ni razburila, ker mislim bolj na večnost, kakor na ta svet, a človek ostane vendar le človek. 28. 11. je bil komerz v Ljubljanskem dvoru: okusna večerja, vmes pa zbori in samospevi. Vse je plačal zbor sam; g. župnik je le malo dodal. Eno dobro posledico je za vendar imelo moje slavje: zbor je danes še tesneje zlepljen ko prej; tudi so ga razni cerkveni koncerti olikali in požlahnili. Zdaj še v Logatec! Potem je pa konec za to zimo... Po novem letu bomo študirali za koncert k 700 letnici, ki ga mislimo ponoviti v prid nove cerkve v Šiški, in

25. 3. o priliki Beethovnovnega slavlja njegovo mašo v c-duru... »Tajdo« pridno študirajo, v listih je stalo, da se uprizori po novem letu... 28. 11. v Sisku »Jeftejeva prisega«. Solo: p. Kamilo... Za Slovenčevo prilogo o božiču sem za »hišno rabo« zložil eno božično... (Nekaj slovenskih dijakov v Kalksburgu je čestitalo p. Hugolinu k 75 letnici, nakar je odgovoril 7. 12. 1926:)

»Vaša skupna gratulacija me je jako prijetno iznenadila. Vam in Vašim kolegom, ki so podpisani, prav iskrena zahvala! Vrlo se držite in delajte tudi Vi našemu narodu čast z marljivostjo in umerjenostjo na podlagi naših krščanskih načel. Priporočite me mojemu prijatelju Hochreiterju! Vi pa srčno pozdravljeni od Vašega p. H.«

Stanko Premrl:

Orglarska šola v Ljubljani v letih 1877—1937.

(Dalje.)

Absolventi I. 1895.

96. Breznik Viljem, roj. 26. avg. 1876 v Ljubnem v Savinjski dolini kot sin nadučitelja in organista, je dovršil 4 razrede realke v Mariboru in se učil klavirja in gosli v šoli Filharmonične družbe. Namenjen je bil nato stopiti v mariborsko učiteljsko. Ker ga pa radi šepavosti na levi nogi, ki si jo je kot mlad deček zlomil, niso sprejeli, je vstopil v orglarsko šolo v Ljubljani ter nadaljeval študij na gosli pri prof. Gerstnerju. Že kot orglarski učenec je kot dober orglavec večkrat nadomestoval ravnatelja Foersterja. Kot izvrsten pianist pa je bil po raznih lokalih močno priljubljen in je z igranjem precej zaslužil. Kot absolviran cecilijanec je šel v svrhu nadaljnje izpopolnitve še v Regensburg na tamošnjo višjo cerkvenoglasbeno šolo. Prvo organistovsko službo je vršil v Gröbmingu na Zg. Stajerskem. Tu je vodil tudi pevsko društvo in orkester ter bil knjigovodja hranilnice. Koncertiral pa je v raznih cerkvah Zg. Stajerske in tudi v Gradcu. Nastopal je večkrat tudi kot pianist. Pri neki izredno dobro uspeli zimski koncertni prireditvi »Gesangsvereina« so ga temperamentni Gornještajerci dvignili na roke in mu nudili piti iz zlatega roga¹ mrzlo pivo. Ob tej priliki se je seveda — ves poten, kot je bil — silno prehladil in dobil kal smrtne bolezni — jetiko v grlu. Hoteč priti na milejše podnebje, je prosil in dobil službo organista v Rogatecu. Hkrati je bil tu tajnik okr. zastopa in knjigovodja posojilnice. Tudi je glasbo privatno poučeval. V poletni sezoni je kot dober violinist sodeloval pri orkestru v Rog. Slatini. Umrl je v Rogatecu 14. avg. 1902, star komaj 26 let. Njegov brat Alfonz je bil svoj čas učitelj Glasbene Matice v Ljubljani, sedaj pa je trgovec z glasbili in posestnik v Ljubljani.

97. Dobrnik Josip, roj. 18. jul. 1879 v Grabštajnu na Koroškem.

98. Korošec Anton, roj. 29. marca 1871 pri Sv. Vidu nad Cerknico. Je šel v Ameriko.

99. Lukman Franc, roj. 29. nov. 1871 na Vranskem, je služboval kot organist 9 mesecev v Grahovem pri Cerknici, eno leto na Krki, potem v Kranjski gori, Poljanah nad Škofjo Loko in Trzinu. Tu je umrl 21. nov. 1929. Bil je tudi krojač.

100. Makovec Janez, roj. 2. maja 1872 na Rakitni kot sin organista Janeza Makovca, ki je služboval tamkaj kot organist in cerkovnik 27 let, je bil organist v Preserju pri Ljubljani 23 let, potem pa službuje od l. 1920 v Grahovem pri Cerknici.

¹ Gornještajerski običaj izredne počastitve.

101. Zupin Leopold, roj. 27. avg. 1877 v Čemšeniku kot sin nadučitelja, je obiskoval nekaj razredov gimnazije v Novem mestu. Orglarsko šolo je dovršil v dveh letih z odliko. Kot organist je služboval eno leto v Štangi, pol leta v Naklem kot organist in cerkovnik, kot organist in obč. tajnik v Vidmu ob Savi, v Brusnicah kot organist od l. 1899 do 1903, nato do l. 1909 v Št. Jerneju kot organist, obč. tajnik in knjigovodja posojilnice; končno kot organist v Zagorju ob Savi. Tu in v Trbovljah je tudi privatno poučeval klavir. Padel je v vojni 6. dec. 1917 na planoti Sedmih občin na italijanski fronti. Bil je izvrsten organist, vnet ceciljanec, skladatelj in harmonizator cerkvenih spevov; dajal mnogo pobude pri organizaciji organistov, dopisoval v C. Gl.

L. 1896.

102. Grizold Anton, roj. 17. dec. 1859 v Rušah (Štaj.), je najprej kot samouk orglal v Rušah od 1883 do 1893 in pri proštijiški cerkvi v Spodnjem Dravogradu do l. 1898. V tem času je l. 1896 napravil kot privatist izpit na orglarski šoli. Leta 1897 je dobil službo organista v Calumetu (Mich.) v Ameriki. Leta 1898 se je podal tja in nastopil službo pri cerkvi sv. Jožefa. Ali še živi ali ne, nam ni znano.

103. Mihelčič Alojzij, roj. 3. marca 1880 v Harijah na Krasu, je služboval kot organist in pomožni učitelj v Štangi, bil organist v Šmarju pod Ljubljano, potem organist in župan v Metliki ter deželni poslanec. V tem času je bil od l. 1913 dalje tudi nadzornik organistov semiške dekanije. Nato je od l. 1920 imel v Celju veletrgovino z vinom in bil župan celjske okolice. Od l. 1931 je ravnatelj podružnice ljubljanske Vzajemne zavarovalnice v Celju, od l. 1935 pa župan mesta Celje. Mihelčič je tudi skladatelj. Izdal je več samostojnih glasbenih zbirk: litanije, različne cerkvene pesmi, lat. motete in več venčkov slovenskih narodnih pesmi. Več njegovih skladb je izšlo v C. Gl., Glasbeni Zori in drugod.

104. Sevnik Luka, roj. 16. okt. 1871 na Vranskem, je bil organist in cerkovnik v Št. Juriju pri Grosupljem, v Teharjih, Rajhenburgu, Čemšeniku, Polhovem Gradcu in v Bevkah pri Vrhniki. Je tudi izučen krojač. Zdaj živi privatno v Preserjah p. Radomlje.

105. Starè Franjo, roj. 3. jan. 1877 v Impolju, župnija Studenec pri Krškem, je služboval kot organist eno leto v Št. Lambertu, eno leto na Krki, eno leto v Mirni peči, tri leta v Špitaliču, od koder je poslal več dopisov v C. Gl. Nato je bil organist pri dekanijski cerkvi v Vidmu ob Savi in hkrati obč. tajnik. Od tu se je l. 1905 preselil v Djakovo, kjer je nastopil službo koralista in organista pri tamošnji stolnici. Med vojno je bil tri leta v vojaški službi. Po prevratu je bil l. 1920 radi smrti prejšnjega vodje kora Trišlerja imenovan za vodjo kora in vršil to službo do l. 1929, ko je bil zbor koralistov razpuščen in so prevzeli petje v stolnici bogoslovci pod vodstvom svojega glasbeno najsposobnejšega profesorja. Od tega časa je Starè zopet samo stolni organist. Od l. 1919 do 1929 je poučeval glasbo in petje tudi v semenišču. Od l. 1926 dalje službuje hkrati tudi kot organist v župni cerkvi. Na njegovo pobudo so l. 1924 ustanovili Cec. društvo za djakovski okraj in priredili v stolnici tri cerkvene koncerte. Cec. društvo je, žal, l. 1927 prenehalo. Starè je poučeval glasbo tudi privatno.

106. Šušteršič Jožef, roj. 14. avg. 1866 v Gor. Dolih, župnija Škocijan pri Mokronogu, kot sin organista, je kot organist služboval v Goričah, Preski, Št. Juriju pri Grosupljem, Šmarju, Boštanju, na Mirni in Dol. Logatecu. Nato je bil užitninski paznik v Ljubljani. Zdaj živi že več let v pokoju v Ljubljani v lastni hiši.

107. Zupanec Rafael, roj. 24. okt. 1880 pri Novi Štifi (Štaj.) kot sin učitelja, je dovršil nekaj gimnazijskih razredov v Novem mestu, po končani orglarski šoli šel na učiteljsko pripravnico in jo dovršil z odliko. Kot učitelj in organist je deloval nekje na Štajerskem in v Postojni. Pozneje se je preselil v Ameriko in deloval v Jolietu. Tu tudi umrl. Bil je zelo nadarjen in sposoben glasbenik. Zložil je tudi marsikatero dobro cerkveno skladbo.

L. 1897.

108. Bricelj Karel, roj. 24. okt. 1874 v Št. Pavlu v Savinjski dolini, je služboval kot organist in cerkvenik tri mesece v Naklem, v Šenčurju pri Kranju pa od l. 1899 do 1927. Sedaj opravlja tam službo hranilničnega tajnika. Bricelj je tudi nekoliko skladal. Njegov sin Franc je organist in hranilnični tajnik v Št. Vidu nad Ljubljano.

109. Cvenk Martin, roj. 3. okt. 1876 v Polzeli, je bil organist v Št. Juriju ob Taboru, v Gornjem gradu in Skofji Loki. Potem je odšel v Ameriko in tam deloval. Je že umrl. Kdaj, ni znano.

110. Dragar Josip, rojen 6. marca 1876 v Dolu pri Hrastniku, je služboval kot organist v domači župniji od l. 1897 do 1935. Sedaj biva ravno tam v pokoju. Njegov oče Blaž je bil tudi organist v Dolu; sedaj pa je njegov sin Adolf, ki je dovršil celjsko orgl. šolo.

111. Kosem Ivan, rojen v Trbovljah, je svojo prvo organistovsko službo opravljal v Planini pri Rakeku, odkoder je poslal dva odločna cerkvenoglasbena dopisa v C. Gl. Kje biva sedaj, nam ni znano.

112. Modrič Jernej, rojen v Hodišah na Koroškem, je kot organist služboval v Grebinju. Leta 1914 je izdal latinsko mašo v čast sv. Gregoriju.

113. Navinšek Adolf, roj. 14. marca 1879 v Ljubljani, je služboval kot organist v Žalni, Šmarju in pri Srcu Jezusovemu v Ljubljani. Potem je bil pri vojakih in umrl — med svetovno vojno — 4. maja 1916 v vojni bolnišnici na Dunaju.

114. Navinšek Viktor, roj. 28. jul. 1880 v Ljubljani, je služboval kot organist v Št. Vidu nad Ljubljano in v Naklem; se tu oženil, nato pa odšel l. 1908 v Ameriko V mestu Chonemaugh je bil naprej pevovodja pevskega društva, potem se lotil trgovine z glasbili in cerkvenimi predmeti. Brat obeh Navinškov, Emil, je ugleden brivski mojster in lasuljar v Ljubljani.

115. Ročnik Ivan, roj. 18. avg. 1879 v Ljubnem (Štaj.), je služboval kot organist dve leti v Šmartnem pri Velenju, potem je bil 10 let organist in cerkvenik v Sv. Križu pri Rogaški Slatini, tretjo službo je opravljal v Šoštanju do l. 1922, četrto na Mirni na Dolenjskem. Mučila ga je božjast. Zadnji dve leti je živel brez službe v Zavodnju pri Šoštanju. Zaradi bolezni se mu je pričelo mešati. Oddan je bil v splošno bolnišnico v Ljubljani, od tam na Studenec v umobolnico, kjer je pred kakimi 10 leti umrl.

116. Zore Franc, roj. 3. febr. 1878 v Šmartnem v Tuhinju, je obiskoval eno leto gimnazijo v Ljubljani. Po dovršeni orglarski šoli je orgljal pol-drugo leto na Vranji peči, nato pa v svojem rojstnem kraju v Šmartnem v Tuhinju do svoje smrti 21. nov. 1929. Bil je tudi pismonoša. Naslednik v službi mu je njegov sin Maks.

L. 1898.

117. Bervar Josip, roj. 26. marca 1882 v Motniku, je kot organist služboval v Planini pri Rakeku in ustanovil tu pevsko društvo, od l. 1900 je bil organist in pevovodja pri dekanijski cerkvi v Vipavi. Nato je študiral glasbo na dunajskem novem konservatoriju, napravil l. 1906 na Dunaju državni izpit iz glasbe, deloval potem kot učitelj petja na višji realki in kot cerkveni

zborovodja v Vršecu (na bivšem Ogrskem, sedaj v Jugoslaviji), bil l. 1911 imenovan za učitelja petja na l. drž. gimnaziji v Ljubljani. Tu je poučeval glasbo, zlasti solopetje tudi privatno. Nato je deloval v Brodu ob Savi kot organist in v Vinkovcih kot učitelj petja na gimnaziji. Sedaj je že več let učitelj petja na drž. učiteljski šoli v Mariboru. Je zelo zmožen glasbenik.

118. Roštan Jožef, roj. 27. jan. 1878 na Mirni, je po dovršeni orglarski šoli služil v Celovcu pri 17. pešpolku tri leta, nato je odšel v Ameriko in bil organist v St. Pavlu (Min.).

L. 1899.

119. Bevk Gabriel, roj. 12. febr. 1881 v Cerknem na Primorskem, je v Ljubljani obiskoval dve leti šolo »Glasbene Matice« in nato orglarsko šolo. Po dovršeni šoli je ves čas organist in pevovodja v svojem rojstnem kraju, hkrati tudi trgovec; mnogo let je bil knjigovodja tamošnje hranilnice in posojilnice. Zložil je več cerkvenih skladb.

120. Jerman Pavel, roj. 4. maja 1876 na Homecu pri Kamniku, je kot učenec orglarske šole orglal v Žalni eno leto, potem kot organist služboval v Mekinjah pri Kamniku 6 let, na Dóbrovi pri Ljubljani 5 let, v Št. Vidu pri Stični skoro 12 let, od 22. nov. 1921 službuje neprestano na Homecu.

121. Kavčič Josip, rojen v Ptujju, je bil organist v Žabnici na Koroškem, v Planini pri Rakeku, v Toplicah, v Cerknici tudi obč. tajnik, pozneje privatni uradnik.

122. Krulc Pavel, roj. 19. jun. 1880 v Sp. Lokah, župnija Krašnja, je služboval kot organist najprej v Dolu pri Ljubljani in v Planini pri Rakeku. Nato je odslužil triletni vojaški rok pri 17. pešpolku v Celovcu. L. 1904 je dobil službo organista in pomožnega učitelja v Stangi pri Litiji. Po štirih letih te službe je orglal tri leta v Gorjah pri Bledu in praktical za občinskega tajnika. L. 1911 je dobil službo organista in občinskega tajnika v Komnu na Krasu ter služboval do l. 1916, ko je bil radi vojnih razmer prisiljen službo pustiti in oditi na fronto. Od tam se je po vojni vrnil kot invalid. L. 1919 je dobil službo občinskega tajnika v Slov. Konjicah; po triletnem službovanju se je radi šolanja svojih otrok podal v Ljubljano, kjer ima lastno hišo, orgla v zavodu Jožefišče in poučuje petje po raznih društvih.

123. Rus Ivan, roj. 15. julija 1880 v Javorju pri Litiji, je bil organist v Ljubljani in sicer v cerkvi Srca Jezusovega, v trnovski župni cerkvi in pri šolskih mašah v Križankah. Na nemški šoli je poučeval petje. Od l. 1901 do 1908 je bil organist in pevovodja v Št. Vidu nad Ljubljano. Od tu je odšel v Šmartno pri Litiji, kjer je bil organist in obč. tajnik do svoje smrti 10. marca l. 1921. Bil je zelo sposoben organist in pevovodja. Pri društvu organistov in pevovodij v Ljubljani je bil prva leta predsednik. Je tudi skladal. Med drugimi skladbami je zložil latinsko mašo v čast sv. Janezu ter jo tudi izvajal.

L. 1900.

124. Brejce Anton, roj. 8. sept. 1882 v Zvirčah, župnija Podbrezje, je služboval kot organist na Trsteniku 3 leta, v Sori 3 leta, na Igu eno leto, v Vel. Laščah 5 let, v Škofji Loki dve leti in od l. 1914 dalje službuje ponovno v Vel. Laščah.

125. Drole Božidar, roj. 25. marca 1883 v Št. Juriju ob Taboru, je bil organist v svojem rojstnem kraju. Poslal je od tam več dopisov v »C. G.«. Bil odbornik org. društva. Umril je v Št. Juriju ob Taboru 19. jan. l. 1928.

126. Hafner Lovro, roj. 10. avg. 1883 v Stari Loki, je že kot učenec orglarske šole hodil nekaj nad eno leto opravljat službo organista v Sostro.

Po dovršeni šoli je bil organist na Breznici, v Št. Vidu nad Ljubljano in v Preski. Ima tudi trgovino in pekarijo. Zadnja leta organistovske službe ne opravlja več. Hafner je tudi skladatelj cerkvenih in svetnih pesmi. Razne članke o cerkvenem petju in glasbi je napisal za »C. Gl.«, »Bogoljub« in »Slovenca«.

127. Jerman Anton, roj. 7. jun. 1884 na Homcu, je služboval kot organist v Dobrniču, Šmarju in Zireh. Potem je bil užitinski uradnik v Sarajevem. Sedaj živi kot upokojenec v svoji hiši v Preserjah, župnija Homec.

128. Kacin Ivan, roj. 26. avg. 1884 v Otaležu (Prim.), je kot organist služboval najprej v Vel. Laščah, na Brezjah in v Kontovelu pri Trstu. Za časa svojega vojaškega službovanja od l. 1903 do 1905 je bil prideljen mornariški godbi v Pulju in opravljal hkrati službo organista v odnotni mornariški cerkvi. Potem je bil organist v Komnu na Krasu in v Polhovem Gradcu. Tu je začel izdelovati harmonije. L. 1911 je odprl v Novem Vodmatu (Ljubljana) izdelovalnico harmonijev. L. 1919 se je preselil v Gorico in povečal svojo delavnico v tovarno, ki jo je opremil z modernimi stroji in električnim obratom ter pričel z izdelovanjem orgel. Napravil je po Goriškem in v Italiji več novih orgel in več starih popravil. L. 1926 je pričel izdelovati tudi pianine. L. 1929 je ustanovil podružnico v Celju. Sedaj ima že več let delavnico harmonijev in pianinov v Domžalah.

129. Lipan Peter, roj. 8. jul. 1884 v Mengšu, službuje ves čas, odkar je dovršil orglarsko šolo, kot organist v Mengšu. Je tudi kapelnik mengeške godbe, h kateri je kot član pristopil že kot desetletni deček. Mnogo let je deloval v občinskem odboru kot odbornik in svetovalec. 15 let je bil mengeški župan. Svojo delavnost je posvetil tudi raznim društvom, med temi tudi organistovskemu in zadrugam. Njegov sin Peter je tudi glasbenik in se udeležuje že kot skladatelj.

130. Lukman Michael, roj. 28. sept. 1880 na Ločici, župnija Vransko, je po dovršeni šoli služil pri 27. pešpolku v Gradcu in dosegel čin narednika. Potem je bil v Nemški Avstriji uradnik. Sedaj je cestni nadzornik na Vranskem.

131. Vilar Anton, roj. 14. nov. 1884 v Št. Jakobu ob Savi kot sin organista-samouka in cerkovnika. Že kot majhen deček je rad prepeval cerkvene pesmi in se učil klavir. 10 let star je prvič igral v cerkvi na orglah pri litanijah. S 13. letom je bil sprejet v orglarsko šolo in je vsa tri leta pel pri frančiškanih sopran, večkrat tudi med počitnicami. Še vedno sopranist je s 16. letom šolo dovršil. Prvo organistovsko službo je vršil v Vačah 6 mesecev in doživel l. 1903 znani veliki požar. Potem je dobil službo organista in cerkovnika v Dol. Logatcu. Tu je služboval najprej 7 let, pozneje še štiri leta. Osem let je tu vodil tamburaški zbor »Sloga«. L. 1922 je prevzel službo organista v Vipavi (Italia) in deloval tamkaj 11 let in 8 mesecev. Povsod se je izkazal zelo zmožnega organista in pevovodja. L. 1933 se je vrnil v Dol. Logatec, kjer biva v lastni vili in izvršuje fotografsko obrt. Vilar je tudi skladatelj. Zlagati je začel že v orglarski šoli. Pozneje je izdal 12 mašnih pesmi za mešani zbor. Več njegovih skladb, cerkvenih in svetnih, se nahaja v raznih zbirkah. V rokopisu hrani mnogo skladb, zlasti na latinska besedila, do katerih ima posebno veselje.

132. Gerden Franc, roj. 20. avg. 1867 v Sv. Križu pri Litiji, je orglal šest let v domačem kraju, še preden je vstopil v orglarsko šolo. Potem je služboval v Štangi dve leti, kot organist in pomožni učitelj, pri Mariji Snežni dve leti, v Radovljici 6 let, v Naklem dve leti, pri Sv. Jakobu v Ljubljani tri leta, na Črnučah dve leti in pol, v Dolu pri Ljubljani tudi dve leti in pol. Zna tudi popravljati stolpne ure. Sedaj živi privatno na Črnučah.

(Dalje prihodnjič.)

Zapisnik kolavdacije Brandlovih orgel v dubrovniški stolnici.

Iz Dubrovnika je uredništvo C. G. prejelo ta-le dopis:

Preuzv. diecezanski biskup dr. Josip M. Carević svojim aktom 18. maja 1937. br. 811 imenovao je doljepotpisanu posebnu komisiju, koja ima da primi rekonstruirane i novo sagrađene orgulje u mjesnoj Katedrali. Orgulje je izradila poznata tvrtka Josip Brandl iz Maribora, op. 144. Ova komisija imala je dužnost, da pregleda djelo s tehničke i umjetničke strane. Predmeti ispitavanja bili su:

1. Vanjski prospekt orgulja,
2. Iskorišćenje prostora u orguljama,
3. Intonacija pojedinih registara,
4. Izradba i smještaj svirala,
5. Širina kanala i kancela za točan izgovor,
6. Tačnost pneumatike u nastupu i prestanku zvuka,
7. Mijeh i što se na nj odnosi,
8. »Ripieno« u sebi i obzirom na prostor, što ima da ispuni.

Dne 3. juna 1937. sastala se epomenuta komisija i poslije savjesnog izpitavanja pojedinih tačaka ustanovila je, kako slijedi:

Ad 1. Graditelj je prema ugovoru sačuvao glavni prospektni ormar starih orgulja, nadodavši sa strane dva mala ormarića, u koja su zgodno smješteni registri drugog manuala, a snabdjeveni *crescendom* — pomoću žaluzija. Sav prospekt daje jedinstvenu, veličanstvenu sliku, koja otkaače i zato što je ormar (glavni i sporedni) podignut preko 2 metra u vis, da se dobije što više prostora za pjevački zbor.

Ad 2. Prostor je u orguljama iskorišćen u tančine. Hodnik spaja sva tri ormara vrlo zgodno, tako da je pristup k svim dijelovima, napose k jezičnim registrima vrlo zgodan. Unutar se snalazi kao u jednoj korektno uređenoj kući.

Ad 3. Osobita je karakteristika cjelokupnih orgulja plemenito meka. Logično je i Principal 8' ne tako krupan. Napose treba istaknuti divno uspjele registre: Flauto reale 8', Aeoline 8', Vox celestis 8', Cijevna flauta 4', Sifflaut 2', Gamba 8', Salicional 8' i Rog 8'.

Ad 4. Izradba je drvenih i metalnih svirala pomnjivo izvedena. Materijal je dobar. U starim sviralama nadodana je ona količina kositra, koja je bila potrebna, da u spoju s novim budu izjednačene u intonaciji. Svirale su propisno smještene: uvučene ili pričvršćene.

Ad 5. I zrakovodni kanali i kancele pojedinih registrova izvedeni su propisno, što su razabire također po tačnosti izgovora.

Ad 6. Pneumatika funkcionira precizno. Hitra je i kod brzog sviranja, a tačna u prestanku.

Ad 7. Crpeći mijeh je smješten nad svodom lijeve lađe u crkvi. Za sviraonik postavljen je mali regulatorni mijeh. U opće ima toliko količine zraka da je dovoljan kad se i dugo vremena svira *ff*.

Ad 8. U mnogim pojedinih registrima treba se diviti blagosti i slatkoći, a i u »ripieno« otkaače neka svijetla, impozantna punoća, koja podiže. Pomoćni registri i jezičnjaci daju divnu jasnoću i sjaj. Nijedna se položina ne ističe, već je glas izjednačen u zasilnosti.

Napose još treba naglasiti, da je gosp. J. Brandl u svojoj ponudi bio od ostalih najblaži u cijeni, osobito radi preuzimanja starog materijala, što su neki u ponudama bili a priori odbacili. — Nadalje treba pohvaliti odličan izgled sviraonika, koji svojom elegantnošću i praktičnošću zadivljuje. — Osobito pa se ističe, da je graditelj stavio ne samo 24 reg. (s 4 prenesena za pedal) već 29, dakle preuredio 5 reg. poviše kontrakta. — Postavio je također anulatore (posebne) za 4 jezičnjaka sa desne strane sviraonika.

Uzevši ovo i drugo u obzir može se reči, da je graditelj udovoljio tehnici i glasbenoj umjetnosti, a u izvedbi djela išao nad granice utanačenoga.

Pravom se ovo djelo može smatrati na ponos tvrtci i katedrali. Garancija vrijedi za 5 godina. Katedrala može da preuzme orgulje, te isplati prema dogovoru.

Potpisi s. r.:

+ Dr. Ivo Božić. — Dr. Ivo kan. Ferranti. — Antun Gijvanović. — O. dr. J. Kunčič O. P. —
+ O. dr. Ante Matijević, gimn. prof. — Dr. Dušan kan. Mičić. — Mro. Jos. Vl. Vruticky.

Dispozicija novih orgulja:

I. Manual:	13. Quintaten 8',	27. Cello 8',
1. Burdon 16',	14. Eolina 8',	28. Oktava 4',
2. Principal 8',	15. Vox coelestis 8',	29. Tromba 8'.
3. Gamba 8',	16. Dulceana 4',	
4. Gemshorn 8',	17. Cijevna flauta 4',	Kolektivi:
5. Salicional 8',	18. Sif Flöte 2',	1. Ukidač,
6. Oktava 4',	19. Terca 1 ² / ₃ ,	2. Ručni registar,
7. Kvinta 2 ² / ₃ ,	20. Kornet 4 st.,	3. Slobodna kombinacija,
8. Principalino 2',	21. Klarinet 8',	4. MF,
9. Mikstura 2 ² / ₃ ,	22. Vox humana disc. 8'.	5. F,
10. Trompeta 8'.		6. FF,
	Pedal:	7. Crescendo,
	23. Kontrabas 16',	8. Tremulo II,
II. Manual:	24. Subbas 16',	9. Ped. Aut.
11. Viol. principal 8',	25. Pianobas 16',	10. Ukidači za 4 jezičnjaka
12. Flauta reale 8',	26. Octavbas 8',	(svaki posebno).

Spojevi:

a) Pedalkoppel I, b) Pedalkoppel II, c) Pedalkoppel sup. II, d) Octav Koppel II,
e) Man. Kopp. II, I, f) Sub. Okt. Kopp. II, I, g) Super Okt. Kopp. II, I, h) Super Okt. I.
Valjak za cresc. i decresc. — Stopalo za žaluz. II Man.

Koncertna poročila.

I. **Koncerti v Ljubljani.** Dne 8. maja je v zvezi z Orkestralnim društvom Glasbene Matice koncertiral francoski violinist Robert Soëtens in izvajal Bacha, Vivaldija, Francka, Rimski-Korsakova in druge. Koncert je vodil in odličnega violinista deloma na klavirju izvrstno spremljal prof. M. L. Škerjanc. — Z izbranim sporedom koroških narodnih pesmi so nastopili 3. maja pevci slovenskega pevskega društva »Dobrač« z Brnce na Koroškem pod vodstvom g. Ivana Kropivnika. — 9. maja se je v operi vršil mladinski koncert društva »Skrb za mladino«. — 7. maja se je vršil koncert v proslavo Materinskega dne. — 10. maja je Glasbena Matica izvajala v filharmonični dvorani v počastitev spomina blagopok. ravnatelja Mateja Hubada Mozartov Requiem. Requiem, napisan za 4 soliste, mešani zbor, orkester in orgle, je bil dan s popolnim aparatom. Kot solisti so sodelovali: Zvonimira Zupčeva, Franja Bernot-Golobova, Svetozar Banovec in ravnatelj Julij Betetto. Orkestralni part je izvajal pomnoženi operni orkester, orgle — predstavljene v ta namen iz Hubadove dvorane — je igral prof. Janko Ravnik. Izvajanje tega nesmrtnega, večno lepega dela je temeljito pripravil in z velikim uspehom vodil operni ravnatelj Mirko Polič. Žalni govor je imel prof. Marijan Lipovšek. — Nekaj dobro uspelih glasbenih produkcij svojih gojencev je priredila glasbena šola »Slogec. Istitutako »Glasbena Matica«. — 4. junija je prvič nastopil Prelovčev pevski

kvintet (Gostiša, Drašler, Rakovec, Lupša in Debelak) ter pokazal že precej lepih zmožnosti. — 11. junija je koncertiral naš slovenski rojak, operni pevec basist Franc Schiffrer. Pel je slovenske in druge samospeve ter razne operne arije. Odličnega pevca, ki se je že prej izkazal v tujini, zlasti v Nemčiji, je na klavirju spremljal prof. M. L. Škerjanc. — 6. junija je bil pevski nastop ljubljanskih meščanski šol. Na državnem konservatoriju so se vršile konec šol. leta ena orgelska in tri druge splošno glasbene produkcije.

II. **Koncerti drugod.** Francoski violinski virtuoz R. Soëtens je skupno z orkestrom ljubljanskega Orkestralnega društva koncertiral v Kranju. — Akademski pevski zbor je priredil na binkoštni ponedeljek koncert v Črnomlju. — 8. maja se je vršil v Mariboru simfonični koncert Glasbene Matice. — 26. maja se je v Mariboru vršila koncertna revija Glasbene Matice. Z izbranimi točkami so nastopili: šola, zbor in orkester. — 2. junija je bil v Mariboru vokalno-instrumentalni koncert »Dravec« pod vodstvom Albina Horvata. — 12. junija je bil v Celju koncert »Celjskega Zvona« pod vodstvom prof. Knapa. — 23. maja je Prosvetno društvo v Radovljici priredilo velik koncert. Izvajani so bili mešani ženski in moški zbori, samospevi in dvospevi, dve točki za orkester in kot glavna skladba Sattnerjeva Jettejeva prisega za soli, zbor in orkester. — Šolski pevski zbor v Senovem pri Rajhenburgu je priredil 30. maja svoj prvi koncert. Vodila ga je učiteljica gdč. Gruden. — Operni pevec Franc Schiffrer je 8. junija koncertiral v Celju. — Pevski koncert pevskega okrožja »Zasavje« se je vršil 20. junija v Zagorju ob Savi. Nastopili so pevski zbori: s Sv. Gore, iz Čemšenika, Izlak, Hrastnika in Zagorja ter združeni zbori. Zadnje je vodil zagorski organist Alojzij Rozman. St. Premrl.

Dopisi.

Gorica. V lanskem Glasbeniku str. 51 se omenja bivše zvonilo pri D. M. v Polju pri Ljubljani. To zvonilo je bilo znano kot največje v ljubljanski škofiji! Plačniki visoke cene so vsekako pohvale vredni, a pravi zvonoznanec ne more absolutno priznati poljskega ponosa na ta rekord. Zvonovi niso poglavarji, ampak služabniki Cerkve. Po veljavi ne smejo torej presegati svoje cerkve. Da bi si naročniki zvonov enkrat zapomnili: velikost zvonov se mora ravnati po veljavi cerkve, in pa: zvonilo malih zvonov, pravilno in dobro uglašeni, uživa v krogu merodajnih zvonovskih strokovnjakov več priznanja kot zvonilo velikih zvonov, glasovno slabo disponiranih. In to je tudi senčna stran poljskega zvonila. Veliki zvon je imel torej ton fis, bil je težkega težnega sistema, tehtal je nad 60 kvintalov. Temu primerno so bili tudi njegovi manjši tovariši (h, dis⁴, h⁴) istega sistema.

Glasovna dispozicija teh petih zvonov je bila polna napak. Prva napaka je bila zgolj harmonična glasba. Ta je v zvonstvu izključena; kajti zvoneči zvonovi ne udarjajo hkrati, ampak zaporedoma. To zaporednost tvori diatonična lestvica, v katero se lahko vplete kak harmonični interval. Zvonovom so torej ljubi majhni intervali, v to jih sili način njih ustroja. Pomislimo le, kako malenkostna je dolgostna razlika treh in treh strun pri klavirju, ki tvorijo n. pr. interval ene terce. Oglejmo si pa težno razliko med zvonovi v bivšem poljskem zvonilu!

Veliki zvon je tehtal — kot rečeno — nad 60 kvintalov. Temu primerno je moral tehteti prvi manjši zvon h 28 kv., zvon dis⁴ 14 kv., zvon fis⁴ 9 kv., mali zvon h⁴ 3½ kv. Če pomislimo, da je gori le majhen podaljšek strun zadostoval za znižanje v terco, ne da bi se bile strune vidno odebile, moramo biti pripravljeni doumeti, da je terčno znižanje v zvonstvu, n. pr. dis⁴ v h, po prirastku velike mase bronca že nekaj velikega: Prostranost tresljajev se poveča, število tresljajev se omeji, oblika tresljajev pa izpremeni. Ta izprememba povzroči, žal, izpremembo zvočne barve zvonov. Ideal vzor-

nega zvonila pa zahteva kolikor možno enako zvočno barvo vseh zvonov v istem zvonilu. Zato je vsak harmonični interval zapreka zvočni izenačbi zvonovskih tonov v zvonilu, in sicer tem večji, čim večji je harmonični interval. Zato se moramo v glasbeni dispoziciji v zvonilih omejevati le na terco in tudi za to na redko uporabo, četudi se z njo ozaljšuje melodija v zvonilu.

Vse te zahteve je pa zasnovatelj poljske zvonске dispozicije kar ignoriral ter uvedel same harmonične intervale. Med večjima zvonovoma je postavil celo interval kvarte ter osnoval za sklepni akord v zvonstvu nemožni kvartsekstni akord. O njega nerabnosti v zvonstvu sem še dovolj pisal, zato je molčim. Gospoda, ki je nasvetoval ve veliki zvon ton fis, prosim, naj enkrat, ko zaključi preludij v h-dur, pritisne v pedalu kvinto Fis namesto H!

Zvonilo pri D. M. v Polju je vsebovalo 114.50 kvintalov bron. Jaz bi bil iz te zvonovine sestavil tole zvonilo:

as (43.60 kv.), c¹ (25.90), es¹ (15.—), f¹ (10.—), g¹ (7.—), b¹ (5.— kv.). To znaša 106.50 kv. Ostalih 8 kv. zvonovine porabi prelivanje (5%) in druga izguba.

Oglejmo si intervale tega zvonila! Prej pa še nekaj drugih pojasnil.

Zvonilo bi vsebovalo tri harmonične intervale (terce), spodaj dva (as—c¹ in c¹—es¹) in ob koncu enega (g¹—b¹). Terci v spodnji legi ste manj občutni, terca (g¹—b¹) pa skoraj ne prihaja v poštev, ker se rabi malodane brez spodnjih zvonov.

Predvsem sem moral skrbeti, da tako mogočno zvonilo ne bi pogrešalo najlepšega in najveselejšega melodičnega motiva, ta je Salve Regina-motiv (as—c¹—es¹—f¹). Ker vsebuje ta motiv dve terci, sem ju moral vplesti v zvonilo.

To zvonilo bi obsegalo šest zvonov, kar presega navadno število hkrati zvo-nečih zvonov, dalo bi se torej kombinirati v več zvonih.

I. Zvonila za umerjeno zvonjenje.

1. as—c¹—es¹, trizvok nepríporočljiv, toda ker so ga Samassa in sosedni nemški zvonarji vsiljevali v slovenske cerkve, so se naši vaški naročniki nanj privadili.
2. c¹—es¹—f¹, Te Deum-motiv ali božično zvonilo.
3. es¹—f¹—g¹, začetek dur-lestvice; zvonoslovec Walter je poln hvale za to so-glasje, ki je razširjeno v našem Primorju.
4. f¹—g¹—b¹, Griesbacherjev Gloria-motiv, ki pa Walterju ne ugaja.

II. Zvonila za pritrkavanje.

1. as—c¹—es¹—f¹, Salve Regina-motiv.
2. c¹—es¹—f¹—g¹, Marijanski motiv.
3. es¹—f¹—g¹—b¹, trizvok s popolnjeno sekundo.

Najmanjša zvonova naj bi se izločila iz skupnega zvonjenja z večjimi zvonovi. Zvon g¹ naj se rabi za sv. maše ob delavnikih, zvon b¹ pa kot mrtvaški zvonec, oba skupaj za pogrebe otrok. Najprimernejši interval za dvoglasje je mala terca.

Čudno — kaj ne — da sem toliko pisal o poljskem zvonilu, ki ga ni več. Ta spis pa nima namena, grajati, ampak učiti po latinskem izreku: Errando discimus.

Za grajani predmet sem izbral poljsko zvonilo, ker je bilo v škofiji menda najbolj znano. Grajam pa le dispozicijo tonov, ne pa njih vrednost, ker jih nisem slišal. Vaški naročniki naj se prepričajo, kako nemoder pa tudi kvaren je njen stereotipni ukaz: Novi zvonovi morajo biti prav taki kot prejšnji. Ivan Mercina.

Janjina (Dalmacija). Tvrdba Ivan Kacin v Domžalah mi je dobavila nov pianino lastnega izdelka. Instrument je prvovrsten in se kosa lahko z vsakim inozemskim izdelkom, tako glede solidnega in preciznega mehanizma ter čiste intonacije kot krasne zunanosti. Omara je iz orehovine, bogato okrašena in dela čast vsakemu salonu. Pianino zveni kot klavir in je igranje na takem glasbilu zares pravi užitek. Tudi cena je zelo zmerna, če se upošteva, da bi stal podoben inozemski fabrikat vsaj 5000 Din več. Zaradi tega vsakomur najtopleje priporočam to domačo tvrdo, ki zasluži v polni meri vse priznanje. Don Kosto Selak, župnik.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Zorko Prelovec: **Žalostinka**. Spominu mučenika Lojzeta Bratuža. Tekst za to žalostinko je spesnil Fr. Neubauer. Začne se z besedami: »Zvonjenje oglašča in pesem se naša težko in grenko«. Začetne besede so napotile skladatelja, da je povzel glavni motiv skladbe po zvonjenju šentpetrskih zvonov. Po mnenju podpisanega bi ga moral še bolj dosledno izpeljati ozir. ga še bolj jasno in izrazito pokazati poslušalcem. Ker sta srednja dva stavka precej izrazita, stopita prvi in zadnji del z glavnim motivom precej v ozadje. Za dobro izvajanje te nagrobnice bo treba zanesljivega in dobro zasedenega zbora.

M. Tome.

E. Komel: **50 preludijev**. Izdala Katoliška knjigarna v Gorici. Cena za Jugoslavijo din 40. Zbirka obsega na 70 straneh 50 preludijev daljšega in krajšega obsega; nekateri so tematično dobro zasnovani in lepo razpleteni. Poleg preludijev mirnega značaja dobimo tudi nekatere prav krepke. Mnogim je dal skladatelj po načinu nekake programske glasbe značilne naslove, na pr.: Tu es sacerdos, Te Deum, Marcia nuziale, Rorate coeli, Regina coeli, Pater noster, Ave Maria, Requiem itd. Ti naslovi označujejo vsebino in značaj dotičnega preludija, niso pa, kjer bi to bilo mogoče, posneti morda po kakih koralnih himnah istega imena. Več preludijev je široko izpeljanih, vendar po mnenju podpisanega ne zadosti dosledno. Skladatelj začne odločno, pa kmalu opusti prvotno zamisel in krene drugam, kot bi po uvodnih taktih pričakovali. Manj kritičnih poslušalcev in izvajalcev to seveda ne bo toliko motilo. — V Italiji stanejo preludiji samo 10 lir, zato se mi zdi cena v našem denarju nekoliko previsoka, čeprav je zbirka precej obširna. Pri nižji ceni bi imela gotovo tudi več odjemalcev.

M. Tome.

Martin Zeleznik: **4 blagoslovne pesmi**. V teh kratkih pesmih se kažejo vse vrline Zeleznikovega sloga: glasove lepo gibljivo vodi, celotna pesem je dosledno izpeljana iz začetne misli, nasilnosti v melodičnem poteku ali v harmoniji se skladatelj ogiblje, zborovski slog je dober. Pesmi priporočamo.

M. Tome.

Slovenski materi. Glasbena priloga k prvemu in drugemu delu zbirke mladinskih iger »Mladega odra«. Uglasbili: Danilo Bučar, Stanko Premrl in Zorko Prelovec. Vsi glasbeni vložki so pisani v lahkem, pa živahnem slogu, kot ga pač otroci ljubijo. Tudi klavirska spremljava je preračunana za skromnejše razmere; zato bodo te ljubke skladbice dostopne najširšemu krogu izvajalcev.

M. Tome.

Makso Pirnik: **Mladinski zbori**. Simc 2. Ljubljana 1937. Kot drugi zvezek Društva za sodobno glasbo je že po kratkem presledku izšla zbirka mladinskih zborov, delo enega samega avtorja. Zbirka je pisana nekako v istem slogu, kot je bilo omenjeno ob izidu prvega zvezka v zadnji številki Cerkvenega Glasbenika, le da so gotove stvari omiljene, pa tudi zahteve zborovskega sloga so bolj upošteevane. Sicer pa kaže zbirka vse poteze, ki so lastne novejšemu glasbenemu izražanju. Tudi je skladatelj, o katerem smo zadnjč omenili, da še koleba med novejšim in starejšim slogom, v tej zbirki v izrazu veliko bolj dosleden. — Uvodne besede zbirki je napisal D. Cvetko.

M. Tome.

Zgodbice po nauku za prvence za uporabo pri učenju kršč. nauka zložil Srečko Gregore, župnik; ugglasbili † Lojze Bratuž — Sočenko, Matija Tomec in Vinko Vodopivec. Ljubljana 1937. Odobril škof. ordinariat v Ljubljani dne 3. aprila 1937. Str. 50. Založila Kongregacija bogoslovcev v ljubljanskem semenišču. Litografirala Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — V najlažjem slogu in večinoma ljudskem tonu zložene pesmice so namenu, za katerega so bile spesnjene in uglasbene, zelo primerne. V glasbenem oziru prednjačijo krepke Tomčeve; prav prisrčne so nekatere Bratuževe, izrazite tudi nekatere Vodopivčeve. Pesmic je 56. Popraviti je treba pri str. 19 razvez dom. septakorda od predzadnjega v zanj takt, kjer naj vsaj altov as gre v g. Na str. 23. je v 5. taktu altova nota: cis. — Zbirko šolam priporočamo.

St. Premrl.

Emil Adamič: 100 slov. narodnih pesmi za moški in mešani zbor. Tak je naslov najnovejše zbirke slovenskih narodnih pesmi, ki je izšla v minulih dneh v založbi pevskega zbora Glasbene Matice. Vse pesmi je priredil pokojni skladatelj za koncertno izvedbo, vendar v lažjem stilu, tako da se splošno lahko izvajajo. Zbirka obsega znane, pa tudi manj znane narodne pesmi, po večini iz zbirke znamenitega primorskega nabiralca narodnega blaga, blagopokojnega župnika Kokošarja. Zvezek obsega 140 strani v prikupni žepni obliki, stane 30.— din in se naroča pri Glasbeni Matici ljubljanski. Društvom dovoljuje Matica pri večjem odjemu primeren popust, sicer se dobi zbirka v vseh naših knjigarnah.

Razne vesti.

Prezvzišeni gospod nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je kot knezoškof vodil ljubljansko škofijo z apostolsko gorečnostjo od l. 1898 do 1930, ter se nato umaknil v zatišje najprej v Gornji grad in potem v Stično, je 2. julija 1937 zjutraj ob petih umrl v Stični v samostanu čč. oo. cistercijanov. Njegovo truplo so še isti dan prepeljali v Ljubljano in položili na mrtvaški oder v knezoškofijskem dvorcu. Kropit so ga hodile skozi tri dni neštete ljudske množice. 5. julija so blagopokojnega nadškofa po končanih pogrebnih svečanostih v stolnici pokopali pri Sv. Križu v njemu namenjeno grobnico. Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo žaluje ob smrti svojega bivšega prezasluznega pokrovitelja, za cerkveno glasbo toliko vnetega nadpastirja. Ohranilo ga bo v največji hvaležnosti in v nepozabnem spominu. Slava velikemu slovenskemu cerkvenemu knezu in narodnemu prvoboritelju! Mir in pokoj njegovi duši!

Pri proslavi 100 letnice Anton Foersterjevega rojstva bo poleg Cecilijinega društva in Glasbene Matice sodelovala tudi Pevska zveza. Proslava se bo vršila v novembru. Natančnejši spored objavimo v prihodnji številki.

Na orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani so konec letošnjega šolskega leta dobili spričevala usposobljenosti za organiste: Bušič Rudolf (z odliko), Mlakar Jože (z odliko), Rebolj Franc in Rupnik Jože (z odliko). — Na novo so bili sprejeti sledeči učenci: Arh Ivan iz Čemšenika, Bečaj Janez od Sv. Vida pri Cerknici, Grčar Rudolf iz Zagorja ob Savi, Habe Stanko z Vrhnike, Meglič Anton iz Loma pri Tržiču, Rajgel Pavel iz Črnomlja, Skok Viljem iz Trsta, Trdin Franc iz Blagovice, Verbič Jožef s Primskovega, Zaletelj Franc s Sel pri Šumbregu; pogojno še: Juvan Ivan iz Hotiča, Križman Ignacij iz Strug, Zakrajšek Stanislav z Blok. — Orglarska šola se bo jeseni pričela 27. septembra.

M. Eleonora Hudovernik, znana izborna organistinja in voditeljica petja v uršulinski cerkvi v Ljubljani ter skladateljica, je letos 26. maja obhajala petdesetletnico odkar se je z večnimi obljubami zavezala v uršulinskem redu in odkar orgla in vodi petje pri uršulinkah. K temu dvojnemu pomembnemu jubileju slavljenci prav iskreno čestitamo.

Slovenski skladatelj **Peter Jereb**, bivši dolgoletni organist in pevovodja v Litiji, je obhajal letos 1. julija sedemdesetletnico rojstva. K jubileju mu iskreno čestitamo.

Ljubljanska opera je v juniju gostovala v Trstu in na Reki z dvema operama: Smetanovo »Prodano nevesto« in Gotovčevim »Erom«. V obeh mestih je dosegla popoln uspeh in opravila veliko dela za slovansko glasbeno kulturo in njeno zamejsko širjenje. Predstave sta vodila ravnatelj Polič in kapelnik Neffat. Sodelovali pa so naši najboljši solisti, pomnoženi pevski zbor, pomnoženi orkester in pomnoženi balet. V jeseni namerava naša slovenska opera gostovanja po Italiji nadaljevati.

Zagrebski grško-katoliški stolni »Cirilo-Metodov kor« je napravil v juniju pevsko turnejo v Rim, v Švico in na Francosko.

Ljubljanska opera je med zadnjimi letošnjimi novimi operami izvajala opero »Car Kalojan« bolgarskega skladatelja Panče Vladigerova.

Prvak slovenske drame v Ljubljani g. Ivan Levar, bivši operni pevec, je praznoval 1. junija petindvajsetletni jubilej svojega umetniškega delovanja. Ob jubileju ga iskreno pozdravljamo in mu želimo naj ga Bog slovenski umetnosti ohrani še mnogo let.

G. David Doktorič, znani slovenski skladatelj, ki biva od l. 1936 dalje kot izseljeniški duhovnik in izseljeniški dopisnik ministrstva socialne politike v Montevideo, je bil imenovan za začasnega honorarnega atašeja jugoslovanskega poslaništva v Buenos Airesu s sedežem v Montevideo. Čestitamo.

Dovoljenje za avtorsko pravno posredovanje sta dobili za čas od 27. maja 1937 dalje dve domači društvi: Združenje jugoslovanskih glasbenih avtorjev (»Ujmac«) s sedežem v Zagrebu in Združenje jugoslovanskih dramskih piscev (»Ujdac«) v Belgradu. Dovoljenja za glasbene izvedbe botaorej poslej dajala samo »Ujmac«.

Umrli je v Čušperku pri Grosupljem upokojeni župnik in duhovni svetnik Janez Jereb. Vneto je deloval kot duhovni pastir, sezidal dve župni cerkvi: pri Sv. Vidu nad Cerknico in v Škocjanu pri Turjaku; mnogo je storil za ljudsko prosveto. V Škocjanu je ustanovil fantovsko godbo in izučil več organistov. Bog mu bodi bogat plačnik!

Na državnem konservatoriju v Ljubljani so koncem šolskega leta 1936/37 diplomirali: Rado Simoniti iz orgel, Pia Röger in S. Ljubomira Žulj iz klavirja, ter Uroš Prevorsek iz gosli.

V Zagrebu se je vršil od 6. do 13. junija kulturni teden. Med drugim je nudil tudi obilico glasbenih prireditev.

ALI JE »PRLEŠKA KORACNICA« ZARES PRLEŠKA?

V svojem pojasnilu glede izvora »Prleške koračnice«, ki ga je priobčil »Cerkveni Glasbenik« v zadnji številki, dokazuje A. Koei, da je ta vesela pesem (melodija in tekst) doma iz Prlekije. Kakšna zmota! Ta pesem je stara nemška študentovska popevka, ki jo je najbrž presadil med Prleke in Slovence sploh kak visokošolec, ki je študiral (gotovo pred več ko 50 letih) v Gradu ali na Dunaju. Slučajno mi je znano, da jo pojejo Nemci čisto enako, ker je to pesem z nemškim besedilom poznal moj pokojni oče, ki je preživel visokošolska leta v Gradu (v šestdesetih letih pr. stol.).

Da najdem dokaza za to trditev, sem si izposodil knjige »Gaudeamus igitur«,* katere prva naklada je izšla že leta 1843. Našel sem na strani 603 pod številko 663. sledečo melodijo:

mf

Ein Grobschmied saß in gu - ter Ruh, ein Grobschmied
saß in gu - ter Ruh und raucht sein Pfeif Ta - bak da - zu. Ci -
di - ci - da - ei - dum, ei - di - ei - da - ei - dum.

* G. I. Allgemeines deutsches Kommersbuch. Urednika Silcher in Erk. Tiskal Moritz Schauenburg v Lahru. 100—110. izdaja.

Priпев
mf

Gott grüß Sie, lie - ber Herr Pa - pa! Hat
Wie sieht's mit mei - nem Wech - sel aus? Was
Sie der Teu - fel schon wie - der da?
macht die Frau Ma - ma zu Haus?

Melodija se sicer razlikuje od nam znane, posebno v pripevu, a moje prepričanje je, da se niti varijanta, ki jo imenuje A. Kosi »prleško koračnico«, ni rodila na našem ozemlju, ker se je prav tako prepevala v graških študentovskih krogih.

Tudi besedilo ni naše, pač pa prav spretno, čeprav prosto prevedeno iz nemščine. V slovenskem besedilu je študent sicer mariborski srednješolec, v nemškem seveda »puršč« s »šmisič«. Obema se ne dá domov. Slovenec pravi (po Kosiju):

»Domov pa jaz vam nič ne grem,
še rajši k soldatom grem.«

»Puršč« pa pravi:

»Und eh ich wieder Grobschmied werd,
so werd ich eh'r Soldat zu Pferd.«

Slovenski očka prosi končno sina:

»jaz kol'ko češ ti penez dam,
študiraj le za mešni stan.«

Nemec pa:

»Ich will dir geben Haus und Gut...

ter v sledeči kitici:

»Mein Sohn muß Superintendentus werden,

wass wird das für'n Spektakel abgeben,
wenn er wird auf der Kanzel stehn!«

Pesem torej izvira iz protestantske Nemčije. Torej dovolj daleč od Prlekije...

(Koliko lepega, res starega narodnega blaga je nabral v Prlekiji samo St. Vraz, čeprav je napisano z mnogimi pogrškami. Ali je spričo tega bogastva res še potrebno, da se šopirimo z nemškimi izposojenkami, od katerih »Kovačev študent« žal ni edina.)

Saša Šantel.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v osegu štirih strani prinaša dr. Anton Dolinarjev mešani zbor z orglami »Danes odprto je sveto nebo«, Stanko Premrlov mešani zbor (z orglami) »Zdrava božja Matič in enoglasni napev z orglami »Tebe molim Jezusa«. Posamezni izvodi po 1 din.

LISTNICA UPRAVE.

Prosimo cenjene naročnike, da naročnino za leto 1937 čim prej poravnajo.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din letno. Uredništvo in upravnštvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.